Any I. Núm. 8. - Dijous 21 març 1929

BIBLIOTECA P. ARÚS

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Si no voteu pot resultar premiada l'obra que menys us plau

El Premi "MIRADOR"

Als Amics del Teatre Català

Hem arribat a l'últim dia de la nostra campanya electoral. Els amics del teatre català tenen ara la paraula per a proclamar l'obra de l'any que creuen mereixedora de portar la senyera de les nostres preferències literàries. No hem volgut que el nostre propòsit d'honorar un autor de teatre català pogués ésser un acte d'amistat o de simpatia personal, sinó l'expressió d'un pensament collectiu, espontàniament manifestat pel mateix públic dels teatres, que és el qui pot donar el to de l'ambient de cultura dins del qual s'han de moure els creadors de la nostra escena.

De les impressions recollides resulta que en els teatres i en les tertúlies literàries la prova que representa el *Premi Mirador* ha portat molt enrenou i ha despertat un viu interès. Els diaris catalans en totalitat i la majoria dels altres l'han comentada amb simpatia i entusiasme, esperant amb gran curiositat el resultat. En les votacions de dissabte i diumenge vinents veurem si aquestes impressions responen a un veritable estat d'opinió del públic o són senzillament una ilusió.

El teatre català té molts amics. No hi ha cap estrena, per poc important que sigui, que no s'acabi amb un cuplet a la major honra i glòria del nostre teatre, com una de les més altes aspiracions populars. Ara s'ofereix una bona ocasió de retre un tribut de simpatia a l'autor que hagi tingut l'encert d'interpretar més a gust de tots aquest sentiment del poble. Els entusiastes dels dies clamorosos diran si volen aprofitar-la.

Vulguem o no, el vot del públic que escollirà l'obra premiada serà pels de dintre i els de fora un exponent de la nostra educació literària. L'obra escollida tindrà un valor representatiu per a la nostra reputació cultural. Fins que un altre vot i un altre premi d'honor aixequin un nou valor literari, el premiat ara serà pels qui vulguin conèixer la nostra terra un motiu de respecte o d'escàndol, segons quina sigui la seva qualitat. Per aquest motiu, no ha volgut MIRADOR prendre damunt seu la responsabilitat de triar l'obra, encomanant una tasca tan delicada a tots els amics del teatre català sense excepció. La responsabilitat ara, tant pot ser dels que votin, com dels que per indiferència deixin de votar.

Les empreses, sense enveges ni rancúnies, han posat tota la seva bona voluntat a ajudar-nos per a la millor organització de la votació, i a totes elles per igual ens plau expressar el nostre agraïment. A tota la premsa que s'ha interessat per l'èxit del concurs i a tots els lectors que per carta privada o pública ens han fet ofrena de la seva simpatia, els quedem sincerament reconeguts. I repetim una vegada més al Cap de la Guàrdia Urbana Sr. Ribé els nostres remerciaments per l'interès amb qué ha volgut ajudar-nos a donar al públic les millors garanties de respecte a la fidelitat del vot.

Nosaltres hem dit tot el que devíem i hem fet tot el que hem pogut. La votació de dissabte i diumenge als teatres Espanyol, Novetats i Romea és una incògnita. No tenim cap indicació que ens permeti preveure el resultat. Vosaltres, els amics del teatre català, sou els cridats a aclarir el misteri. De vosaltres depèn que sigui un motiu de satisfacció per a tots o un començament de polèmiques apassionades. Tant en un cas com en l'altre, MIRADOR haurà complert amb el deure de provocar un interès públic per les coses catalanes de l'esperit.

El Premi MIRADOR, de 2,000 Pessetes, serà adjudicat pel públic dels tres teatres catalans Espanyol, Romea i Novetats durant les funcions de dissabte a la nit i diumenge tarda i nit

ESPANYOL

La Florista de la Rambla, sainet en tres actes d'Alfons Roure.

L'ajudant del marit, vodevil en tres actes de Josep Vallescà.

Dones, Dones, farsa en tres actes i set quadros de Joaquim Montero.

Paies i calés, sainet en tres actes de N. Oliva.

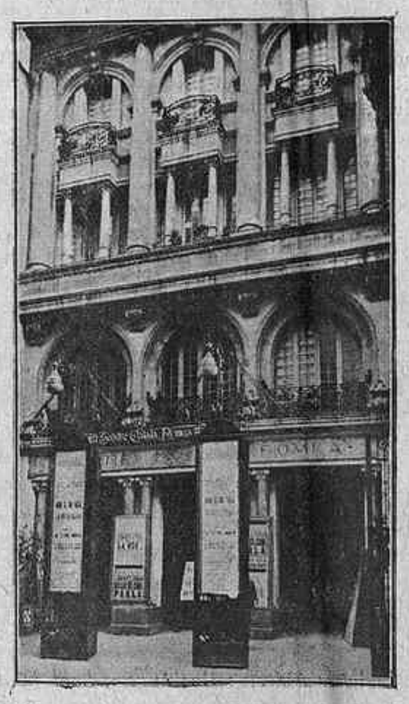

ROMEA

Els Fills, drama en tres actes de Millàs Raurell.

La capseta vermella, rondalla en tres actes i nou quadros de Salvador Bonavia.

Pirateries, drama en quatre actes d'Ambrossi Carrión.

La Perla de la Virreina, sainet en tres actes d'Alfons Roure.

La Mary Pickford del carrer de l'Hospital, sainet en quatre actes de G. A. Màntua.

Els tres tambors, rondalla en tres actes i deu quadros de Salvador Bonavia.

La bruixa blava, obra en tres actes de Juli Vallmitjana.

Quan el cor parla, comèdia en tres actes de Bernat i Duran.

Si no votes, aquest concurs et portarà un disgust

BASES DEL PREMI "MIRADOR"

A continuació publiquem per última vegada les Bases per al Premi MIRADOR, i a sota dels gravats del Teatre Espanyol i del Teatre Romea, i al costat del del Teatre Novetats, trobaran els nostres lectors la llista d'obres que s'han estrenat en cada un d'ells en la present temporada per ordre cronològic.

1. A la porta del teatre es donarà a cada concurrent un butlletí de vot en el moment de lliurar la contrasenya d'entrada.

2. En el butlletí hi haurà la llista completa de les obres estrenades que entren en el concurs, i l'espectador que vulgui votar haurà de marcar amb una ratlla l'obra de la seva preferència.

3. No es donaran més butlletins al públic en començar el primer entreacte.

4. Durant aquest primer entreacte, els espectadors podran dipositar els seus butlletins de vot en unes paneres disposades a l'interior del teatre i controlades per la Guardia Urbana.

5. En el moment d'acabar el primer entreacte, els guàrdies es faran càrrec dels butlletins de vot recollits, i les paneres seran retirades. Durant l'acte següent es procedirà a comptar els butlletins dipositats, els quals, degudament empaquetats i lacrats, es faran a mans del senyor Ribé, qui s'ha volgut encarregar de guardar-los fins el dia de l'escrutini. Damunt cada paquet constarà, no solament el nombre de vots, sinó el nom del teatre on han estat emesos, amb la signatura del representant de l'empresa.

6. Si la votació és prou nombrosa, continuarà durant el segon entreacte amb les mateixes formalitats que el primer.

7. La votació tindrà lloc en aquesta forma durant la funció del dissabte, dia 23, a la nit i a les de tarda i nit del diumenge.

8. El dilluns, dia, 25, el senyor Ribé lliurarà tots els paquets, contra rebut en el qual constarà llur nombre total, procedència i nombre de vots contingut en cada paquet, i es farà l'escrutini a MIRADOR amb la sola presència dels autors i dels representants de les empreses que hi vulguin assistir.

Els resultats és publicaran en el pròxim numero de MIRADOR.

NOVETATS

La tia d'América, comèdia en tres actes de Carles Soldevila.

En Pere sense Por, espectacle per a infants en tres actes i disset quadros, original de J. M.ª Folch i Torres.

Carlets, home de molts oficis, comèdia en tres actes, original de Pompeu Crehuet.

Les llàgrimes d'Angelina, comèdia en tres actes i en vers original de J. M.ª de Sagarra.

Daniel o l'optimisme, comèdia en tres actes d'Avelí Artís.

Qui no és amb mi..., comèdia dramàtica en tres actes de Ramon Vinyes.

El testament de l'Abadal, comèdia en tres actes d'Avelí Artís i Rossend Llates.

La Glòria, drama en tres actes de Mossèn Ramon Garriga.

Mamà política, comèdia en tres actes de Pompeu Crehuet.

MIRADOR INDISCRET

Gentilesa

Parlant del viatge de la senyoreta Pepeta Samper, Miss Espanya, a París, diu *La Unión de Mataró*:

«Pepita viene satisfecha y orgullosa. En París, al desfilar por el puente de plata de la Opera, vestida con el traje típico de labradora valenciana, fué objeto de una delirante ovación.

»D'Valeffe (ens limitem a copiar), el árbrito de París, tuvo que reconocer que estaba bellísima.

»Sans pere: Sans pere.

»— Sin pero: sin pero, gritaban los franceses.»

No hi hem afegit ni una lletra.

Signa l'article Ramon Mora Masip. Segurament els francesos devien dir: «Sans paire, sans paire», però el senyor Mora, amb la seva ignorància del francès, gairebé insulta la senyoreta Samper.

Delicadesa "civeriana"

El multiforme personatge Senyor - Joaquim - Civera - Sormaní - Joan - Montaner - Senyoreta - Maria - Bonshoms - de - Madodona - Pobresa - i - Madona - Castedat (ai! respirem), a *Pàtria* de Manresa, rebenta (aquest és el mot exacte) *La Glòria*, la producció teatral de Mossèn Ramon Garriga.

Però, com que faria mal efecte que un escolà, encara que de paisà, digués mal d'un superior jeràrquic, es guarda bé prou d'anomenar l'autor d'altra manera que pel pseudònim i de dir que és capellà.

S'han de guardar les formes. Si no, ¿què dirien a cala Maria de Vich (*a*) Balmes S. A. (Duran i Bas, 11)?

Cal construir un Districte V

A l'escenari del Teatre Espanyol, en el quarto d'En Santpere, hi havia l'altra nit, a més a més del popular actor, Santiago Russinyol, Sagarra, Joaquím Montero i algú altri. Hom parlava del famós Districte V, apropòsit dels reportatges de Francis Carco al *Gringoire*. Santiago Russinyol, digué:

— Ja que hem fet el «pueblo español» en vistes a l'Exposició, no ens quedarà pas altre remei de construir, també, el Districte V. Si després d'haver-ne parlant tant, venen els estrangers i no el troben, quedaríem una mica malament...

Una mica d'aigua al vi

A la Concepció.

El P. Alegre, S. J., dóna unes conferències per a senyores,

El P. Alegre té molta afició a explicar exemples i tot sovint els exemples són tan extraordinaris, tan fantàstics, que el P. Alegre, com si cregués fer-ho massa fort, diu:

«Entengui's bé: això no és article de fe. Qui no s'ho vulgui creure que no s'ho cregui.»

El bon repòrter

L'Adrià Gual, després d'haver tastat en vida un xiquet de popularitat pòstuma, havia ja entrat en un franca millora, i havia ja deixat el llit, quan en uns moments en que més enfeinat estava amb unes balances, pesant (com ara és moda) les tones de targes que havia rebut durant la seva malaltia, li fou anunciada la visita d'un redactor de *El Dia Gráfico*.

Era un jovenet castellà, molt atent i discret, el qual va presentar-se així:

— «Soy Fulanito de Tal y vengo de parte de mi Director, don Mario Aguilar, para que me dé usted algunas impresiones sobre la muerte.»

Ignorem si el van tirar escales avall.

Les mantes de Zamora

Els cors de Zamora ens han estat molt simpàtics. La seva presentació pintoresca plagué molt a les senyoretes de l'aristocràcia barcelonina que davant d'aquella quantitat de mantes zamoranes restaven embadalides pel color graciós que donava a la plasticitat coral. Mes ai! que nosaltres que estavem convençuts que admiravem per primera volta veritables mantes zamoranes cantades i elogiades per un seguit de cuplets i de romances de tenors sarsuelers, tinguerem una decepció trista quan el nostre car amic senyor Camps Margarit, representant de l'humor dels *commis-voyageus* catalans, va dir:

Aquestes mantes les vaig vendre jo.

— Com? Però no són de Zamora?

— No, home, no. Són de Sabadell.

— Però que es que no hi fabriquen mantes a Zamora?

— I ara! Això és una broma o un detall de les guies de viatge, però a Zamora no n'han fet mai de mantes. Una vegada vaig anar a comprar-ne a Zamora i ací m'adreçaren a Burgos; els de Burgos a Valladolid; el de Valladolid a Palència i els de Palència a Sabadell. Des de fa molt temps que les mantes de Zamora les venc jo al carrer de Llúria.

Així ens ho diuen

L'altre dia, en un centre obrer cultural de la nostra ciutat, en ésser preguntat a Marc Aureli Vila, un dels factòtums de la revista d'estudiants i obrers *Ginesta*, quins eren els representants obrers de l'esmentada publicació, contestà:

— Quatre pobres xicots.

Marc Aureli Vila és qui redacta el «Carnet de l'obrer».

32 i 50 ó 50 i 32?

L'altra nit, a la sortida del Principal Palace.

Sacha Gudin, el famós ballarí que des de fa un anys no es mou de Barcelona, estava conversant amb dos periodistes. Un d'aquests li parlava de la necessitat que abandonés els nostres escenaris, des d'un punt artístic, està clar.

— Et convé conviar una mica d'aires — li deia amb to paternal —. Aquí ja et coneixen massa, t'han vist massa. Acabaràs fent-te soci de la Lliga...

Sacha Gudin no es donava per convençut.

— Estic molt bé aquí. Com voleu que abandoni la Rambla? A més a més, estic encara en plena forma. Em puc defensar molt bé. Tinc trenta dos anys... Per altra banda, em donen cinquanta duros cada dia...

Hom s'acomiadà i cadascú tirà pel seu cantó. En quedar-se sols els dos periodistes, un d'ells hi féu el següent comentari:

— Em sembla que Sacha Gudin s'ha equivocat amb allò del sou i dels anys. Probablement volia dir que guanya trenta dos duros i que té cinquanta anys...

Dificultats periodístiques

— Es veu que amb els temps que corren és molt difícil d'omplir aquella secció de «Notes» de *La Nau*.

— Voleu dir que la...

— Sí, gairebé va tot al cove.

— Però, com ho sabeu, vós això?

— Salta a la vista! Que no us heu donat compte com cada dia omplen els buits amb alló de: «Ha mort el conegut veterà de la guerra carlina...?

— Home, ja m'ho havia semblat que no podia haver-n'hi tants!

De com voleia un rellotge de pulsera

Pels assidus dels concerts de l'Orfeó no és res de nou veure voleiar els punys del Mestre Millet vers els primers rengles de butaques. Ço que ens vingué de nou, diumenge, a Novetats, fou el veure-hi voleiar el rellotge del Mestre Lamote de Grignon contra el *respetable* per un enèrgic cop de batuta en dar una entrada culminant del «Don Joan», de Straus.

—Tanmateix — va exclamar un oient que havia vist passar molt a prop el projectil — no calia pas que ens tirés el rellotge perquè sabéssim que és un Mestre que dóna l'hora.

Exacte! Però ens permetrem aconsellar a l'eximi Mestre Lamote que es cordi bé la *munyequera* o que es compri un altre rellotge més petitet, car algun dia fent-ne voleiar un de paret, hi hauria desgràcies.

Del temps del "Mestre"

Don Eugeni d'Ors i Rovira, bastant conegut per Xenius cap a l'any 17 del nostre segle, s'estava un cert dia de començos de tardor a Olot, amb motiu d'uns Jocs Florals, on, entre d'altres poesies premiades, hi havia una composició humorística del pare de don Eugeni. Don Eugeni no estava satisfet del tot de la musa del seu pare. Així és que va fer mans i mànegues per a escamotejar de l'atenció pública l'èxit patern. Al fons del fons del fons, era pietat filial.

El dia que relatem era una mica brúfol. Don Eugeni s'havia recolzat a un balcó per on passava un corrent acanalat d'aire humit.

Les noies de la casa tremolaven per la salut, preciosíssima llavors a tots nosaltres, del Pantarca. Parlaren entre elles i una li digué:

— Retiri's, don Eugeni, que es costiparia.

I ell, dignitós, majestàtic:

— Gràcies, porto calçotets de llana — va fer de resposta.

Un moment, si us plau

No pas per manca de material, sinó per l'extensió de la ressenya de *La Passió* d'Olesa, com veurà el lector així que giri full, ens veiem obligats a donar a aquesta secció, per avui, menys espai de l'acostumat.

Ens quedem, doncs, en cartera unes quantes notes que, ben tapades, la majoria d'elles encara no s'hauran esbravat la setmana que ve.

A més a més, advertim als que ens trameten originals per a aquesta secció, que, tot i agraint-los-ho molt, no publiquem sino allò que ens sembla reunir garanties d'autenticitat i que sigui publicable ateses múltiples circumstàncies.

(c) Ministerio de Cultura 2006

LA PASSIÓ D'OLESA

Generalment quan se sent parlar de *La Passió* d'Olesa, sobretot si el que en parla fa anys que no l'ha vista, o si no l'ha vista mai, hom la imagina una cosa purament pintoresca, un si és no és xarona. I bé, *La Passió* que hem vist en el Teatre Olesa on feia el Jesús En Joaquim Valldeperes, el popular Maions, és un drama sacre interpretat amb una gran dignitat per tots els que hi intervenen, una obra teatral en 3 actes i 57 quadros, presentat amb tota la pompa — amb una pompa inesperada en una vila de la categoria d'Olesa —, i a més a més, d'un valor artístic sense parió.

L'APOTEOSI DE «LA PASSIÓ»

La Passió d'Olesa és una obra del 1770, si no anem errats, escrita, sembla, per un frare de Manresa, originàriament en espanyol. D'aquesta obra En Joaquim García Parreño n'havia fet representacions al Teatre del Liceu de Barcelona, i encara en els anys 1910 i 1911 En Carles Capdevila i En Pere Codina l'havien posada a l'escenari del Romea. Però això no és la tradició. La tradició rau en aquests 92 anys que fa que s'està representant a Olesa *La Passió*, posada en escena per gent del poble mateix. Avui en parlar de *La Passió* d'Olesa, no descobrim, naturalment, res. Si fa 92 quaresmes que la gent la veu!

Les deu del matí. La sala del Teatre Olesa bull. Ens han dit que hi caben més de dues mil persones. El teló s'aixeca, Jesús arriba amb els deixebles i s'asseu a la vora del pou de Jacob en espera de la Samaritana. Conreus i vinyes al teló de fons. En Valldeperes, forner d'Olesa, és un Jesús perfecte. Fa 30 anys que el fa. Té un esguard tot plé de bondat i una veu que diríeu trencadissa, però que no es trenca.

Déu te guard Samaritana
i et preserve de pecar,
si l'aigua me vols donar
beuria de bona gana.

La Samaritana és convertida. Ja som al tocador de la casa de Maria de Magdala. Els àngels li canten convidant-la a la penitència. Els àngels quan canten ho fan en castellà. Maria de Magdala es convenç. Ja som als afores de la vila. Jesús és convidat per Simó Lebrós. La casa de Simó. Quin Simó més bo el d'aquest bon home d'Olesa, que ho ha donat tot per tal de tenir al seu Palau convidat al Mestre!

Quan Jesús i els deixebles estan en el convit, Maria de Magdala es presenta a plorar els seus pecats davant del Fill de Déu. Els presents xiuxiuegen; Simó fa:

— Dona ramera i hermosa
i amb Ell comunicació?
Certament tenia jo
a Jesús per altra cosa!

I ve l'entrada de Jesús a Jerusalem, i tot l'escenari s'omple de llorer i de palmes i d'alegria. Hi ha un brogit que no s'acaba mai, i la joia del poble es comunica als espectadors. Sentiu com si el cor se us eixamplés. Jesús està predicant la profecia de Jerusalem; els fariseus el vénen a escridassar, però ell els converteix, i tot és gatzara i palmes en l'aire. Per la sala del Teatre d'Olesa veieu ací i allà un porró que va passant cada vegada més buit, i al vostre darrera hi sentiu el xerric d'una bota que es desinfla.

Jesús s'acomiada de la seva Mare i de Maria de Magdala. El preguen perquè no emprengui el camí fatal. Els deixebles intervenen. Jesús diu que és la voluntat de Déu.

Bé sabeu Vós que he vingut
des del seno sobirà
per reparar lo perdut
de tot el llinatge humà
que Llucifer té vengut.

No hi ha remei. S'ha de complir la voluntat de Déu. Jesús ho diu i encara afegeix:

Oïu el sentiment gran
i els desitjos permanents
que amb plorosos suspirs fan
Adam i els nostres parents
que dintre dels llims estan.

I apareixen els llims amb Adam i els parents esmentats entorn del Pare Etern, voltat d'una claror tota balba mentre pugen i baixen i giravolten una mena de bolves de llum.

La Mare de Déu no s'acaba de deixar convèncer. Jesús insisteix:

Oh Mare! que amb vostra pena
feu de mon cor mil pedaços
veient-vos d'angústia plena!

Però la voluntat de Déu és la voluntat de Déu.

Pels afores de la vila Jesús i els deixebles. És la Pasqua i Jesús vol celebrar-la amb els apòstols futurs,

perquè als últims de ma vida
servesca de despedida.

El Sopar es fa a la casa de Simó el Llebrós, sempre considerant-se indigne de rebre Hoste tan distingit. Joan ho havia dit a Jesús:

— Havem amb Simó parlat
i diu que de molt bon grat
amb bizarria no escassa
ofereix tota sa casa.

I ve el lavatori dels peus amb grans protestes de Sant Pere.

No puc, Mestre, aconhortar-me
de què els peus vullau rentar-me...

però Jesús el convenç i Sant Pere fa:

No sols els peus vos daré,
més les mans i el cap també.

L'ESCENA DEL SOPAR

Després d'haver rentat els peus dels deixebles els dóna el pa i el vi, i els diu que entre els dotze hi ha el traïdor que l'ha de vendre. Protestes generals. Un a un els dotze apòstols fan el seu discurs. Pere, Joan, Jaume... tots hi van dient la seva. Tomàs fa:

Senyor, seria Tomàs
de condició tan estranya
que en un tan llastimós cas
amb tan vil traïdora hassanya
als jueus vos entregàs?

El traïdor és descobert. Judas pregunta si serà ell. Jesús li diu que sí.

Vina, vina fins ací,
menjaràs aquest bocí
i aniràs incontinent
a executar ton intent.

Li dóna el pa, Judes el llença sota la taula i fuig escapat. Un dimoni atravessa l'escena com un llamp, darrera d'ell. La voluntat de Déu es va acomplint. Jesús i els deixebles desfan l'escena del Sant Sopar que han constituït prenent per patró *La Cena* de Leonard de Vinci, i quan està sol damunt la taula el Calze, una auriola de fum el volta, s'il·lumina de per dins en una bella transparència, i el colom de l'Esperit Sant baixa a posar-s'hi al damunt en un revoloteig d'ales inesperat. L'orquestra està tocant les notes de la *Marta* de Flutow, completament adequades.

És un quart d'una del migdia i l'apoteosi ha deixat a tothom content. La gentada desfila cap a dinar, fent comentaris falaguers de la interpretació de l'obra. En aquest Sant Joan, quin actoràs no s'hi endevina! Quina pasta d'actor se li veu en totes les intervencions. I aquest Sant Jaume! I aquest Sant Pere! I el mateix Judes.

Llàstima que s'hagin intercalat en aquesta obra tan popular de to, les escenes del *Jesús de Magdala* d'En Guimerà amb els infants i Naïm. Però tothom està content i amb una gana que no té espera, per a tornar al teatre a les dues de la tarda.

Les taules de la sala del Teatre Olesa plenes de minestra dels que se l'han duta. L'Hotel Gori no dóna l'abast. Hi ha pagesos de totes les comarques, hi ha senyors de totes les ciutats, hi ha en una taula, de cara a una safata d'arròs En Josep Pla, En Josep Maria de Sagarra, En Joaquim Borralleres, el doctor Santacana i el senyor Perera, convidats per En Francesc Pujols.

Tothom menja de pressa i els cambrers van i venen adalerats. Són tres quarts de dues. Sortim. En Francesc Pujols porta la batuta de la colla, naturalment. Passa la senyora Illescas, que el matí ha fet una Mare de Jesús molt plena de inquietuds. La senyora Illescas entra en un cafè davant del Teatre Olesa.

Les dues de la tarda. La sala del Teatre Olesa encara està més atapeïda que al matí. Cada espectador està premsat entre els dos espectadors de banda i banda, el respatller de la pròpia cadira i els barrots de la cadira del davant. La temperatura va pujant. I el teló s'enfila. Ens trobem a la sala del Consell. El Sanedrí està reunit. Anàs, Caifàs, Abdaron i Benjamí. Quins quatre fariseus! Caifàs té una veu que esparvera:

Los delictes més atroços,
segons tota bona llei,
demanen prompte remei
i més si són contagiosos.

Els quatre fariseus volen menjar-s'ho tot. Judes, que ja s'havia ofert per lliurar el Mestre, ve a cobrar els trenta diners. Hi troba una peça falsa. L'hi canvien.

Els actors es van embalant. El públic també està embalat. La digestió es veu que és un gran element per a despertar l'audàcia. Cada personatge quan parla és un protagonista.

Ve el quadro de l'oració a l'Hort. En Valldeperes li dóna un aire místic de molt color en aquesta primera hora de la tarda. Baixa un àngel amb el calze i Getsemaní s'omple de llum.

Judes, els fariseus, els soldats que vénen a fer presoner Jesús, Sant Pere que treu la navalla, i talla l'orella de Malcus.

Ai, ai de mi, desditxat,
que l'orella m'han tallat.
Gran disbarat cometí
quan en això me fiquí.

Jesús a casa d'Anàs. Hi ha quatre saions que valen un imperi.

Jesús explica que ell no ha fet sinó predicar la veritat. Un saió li clava plantofada.

Aquí va esta bofetada
i cuidado d'una altra vegada!

Jesús a casa de Caifàs. Surten els testimonis acusadors. Jesús a casa de Pilat. Pilat queda un gran procurador de Judea. Mentrestant Gamaliel i Joab comenten els miracles esdevinguts. I canta el gall després que Sant Pere ha negat al Mestre tres vegades.

El Sanedrí rep la visita de Judes que s'ha penedit de la seva traició. Demana que li tornin a Jesús a canvi dels trenta diners. No pot pas ésser.

Jo, traïdor; jo, vil; jo, injust,
vos venguí la sang del just,
i puix no la puc cobrar,
me'n vaig a desesperar.

I se'n va a desesperar-se. I surt el torrent amb el saüc i Judes que es penja. Hi ha llamps i trons i el Dimoni que surt per l'escotilló en mig d'una gran fumera vermellenca.

I ja som a l'infern, i surten els dimonis a ballar una dansa a l'entorn de Judes i després ballen un deliciosa masurca en *la* menor, de Felíu Munné i després encara un altre ball. L'espectacle ha pres un to de cosa bàrbara que us omple tot l'esperit. Són les tres de la tarda, i l'empenta que porten els actors és formidable. El públic, atapeït en la sala, està desitjant que aquests dimonis es passin tota la tarda ballant. L'escenari s'omple de pessetes i de calderilla, i la música vinga deixar-s'hi anar, i els diables amunt i avall amb les forques. És una de les emocions més pures de l'esperit en aquesta prodigiosa *machine* de 57 quadros.

L'atmosfera està carregada fins al punt de dalt. Fa l'efecte que si encenien un llumí la sala esclataria. Es veuen passar novament gats de mà en mà, i la mistela acaba d'encendre els esperits. A cada galta de cada una de les noies, innombrables i belles, de la sala s'hi ha encès una rosa. En aquests moments no envegem cap ballet rus.

Altre cop la casa de Pilat i després la d'Herodes — arquitectura egípcia? —. Pilat novament, i surt un Barrabàs tot ple de barbes, i Jesús és condemnat.

E's saions se n'apoderen.

Déu te guard, rei dels hebreus,
assotat de cap a peus:
bruta està ta cara altiva,
renti-la aquesta saliva.

Pilat veu que n'han fet un gra massa. Ja han vingut els àngels a eixugar a Jesús la sang produïda per la corona d'espines. Ja ha passat la Verònica. I diu Pilat:

Tan gran conflicte ha passat
que ja està tot desfigurat,
i ha patit dolor tan fort
que no sé com ja no és mort.

I passen els soldats amb les trompetes i comença el carrer de l'*Amargura* i surten els dos lladres que han de acompanyar-lo en la mort, i surt el Cirineu i hi ha hagut una escena patètica que fa espurnejar els ulls de tothom quan Jesús cau amb la creu al coll; i ve el Calvari i el partiment de les vestidures i la mort, i el terratrèmol i els saions que s'esparveren perquè:

les estrelles ixen ara
entre broma molt oscura,

segons diu Anàs, i encara

un terrible alborot
s'ha mogut a l'espirar:
la terra ens vol abrigar
amb aqueix gran terremot.

I ve Longinos i li clava la llançada, i recobra la vista en rebre esquitxos de la sang de Jesús als ulls, i ve Josep d'Arimatea i el davallament de la creu. El centurió explica a Pilat el que s'ha esdevingut en el moment de la mort:

Les pedres unes amb altres
es partien amb grans cops,
mostrant ser més sensitives
que aquells hebreus ingrats cors.
Tenyida de sang la lluna,
del tot eclipsat el sol,
se ha mirat en un instant
l'univers vestit de dol.
I pensant que es destruïa
la màquina d'aquest món
amb atropellada pressa
ha fugit després tothom.

I ve l'enterrament, i la resurrecció, amb Jesús que s'enfila en mig d'una gran resplendor, per terra la llosa del sepulcre, i els deixebles i les Maries que no s'ho acaben de creure, i Sant Tomàs que li vol tocar les llagues i finalment un apoteosi ple de llum i d'àngels i de música i cantúria.

I hem presenciat set hores de teatre.

El poble desfila de la sala amb un gran goig interior, i a les oïdes encara ens renoven els accents melòdics d'aquella música del XIX i del Pau del Fèlix d'Olesa, del Felíu Munné d'Esparraguera, del Mercadale, que és tot plegat la gran simfonia d'aquesta *Passió* tan rica de belleses.

Felicitem el Quico d'Olesa (Francesc Munné), director de l'orquestra, i tots els executants de l'orquestra dels Munnés. Felicitem En Joaquim Valldeperes (Jesús), En Benet Margarit (Sant Pere), En Salvador Jordà (Sant Jaume), En Jaume Canyadell (Sant Joan), En Frederic Duran (Judes), i Simó Llebrós, i el Centurió, i Longinos, i els saions i les dames i els quatre fariseus del Sanedrí, i Pilat, i tots els que ens devem oblidar segurament, que, essent aficionats, ho fan com uns professionals. Felicitem el senyor Fosalba, mestre de ball dels dimonis, i el senyor Tobella, intel·ligent ordenador, i felicitem, en fi, els olesans.

J. VENTALLÓ

D'esquerra a dreta: Dos àngels, Sant Jaume, el Dr. Santacana, J. M. de Sagarra, Josep Pla, la Mare de Déu, J. Borralleras, Jesús, el Sr. Perera, Francesc Pujols, J. Ventalló, Sant Joan i dos serafins, un cop acabada «La Passió», a l'escenari del Teatre Olesa.

L'APERITIU

Palmeres. — A Barcelona les persones encarregades dels serveis públics han tingut, de temps ençà, una certa afició a plantar palmeres. No sé ben bé per què els homes que rumien i prenen un cafè espiritual, no tenen simpatia per aquesta mena d'arbres, o no els acaben de donar la importància que es mereixen.

Una palmera en una ciutat on hi ha pedra romana i pedra gòtica és una glòria, perquè la palmera fa pensar, fatalmente, en una anarquia vegetal, en una terra d'insectes impossibles, en un aire verge i en un món d'aventura llampant. Les ciutats sàvies, confitades, reumàtiques de tradició, acostumen dur una camisa de boira, acostumen tenir un clima assassí per aquests arbres que lliguen amb la pell xarolada de les negreses i la trompa flexible dels elefants.

Imagineu-vos una ciutat com la nostra en la qual la palmera pot respirar: fins pot fer un paper bastant digne. Si la gent d'aquest país fós una mica més amiga dels somnis, es miraria la palmera no com un ornament, sinó com un privilegi.

Tenir una palmera viva fent pessigolles a la gàrgola faceciosa d'una catedral, vol dir poder pendre un aperitiu en una terrassa a l'aire lliure al pic de l'hivern. Vol dir una deliciosa mandra, que rellisca lentament com la mel d'un rusc. Vol dir un cel d'aquell blau gairebé impossible, un blau verd de sulfat de coure que esgarrinxa les nines dels ulls...

Si heu viscut una temporada llarga al Nord d'Europa, i torneu al nostre país, vindrà un dia que descobrireu la gràcia de les palmeres... És igual que les nostres palmeres urbanes de vegades semblin una escombra, és igual que de vegades plorin brutes de pols i un dimoniet que tenen arrapat a la soca no les deixi acabar d'emplar-se, però si aquests dies que minva el fred, aprofiteu la primera hora de la tarda per voltar una mica pel port, i després us fiqueu pel carrer Ample, i volteu pel passatge de la Pau, i aneu a parar a la Plaça Reial, sense fer cap mena d'esforç, us trobareu que aquelles palmes immòbils, amargament simètriques, misteriosament cansades, us oferiran una estona de diàleg vegetal, que sense cap mena de dubte té de dir-vos mitja dotzena de coses al cor.

Quan la primavera obre els ulls, els magatzems de pells i de colonials d'aquest barri de Barcelona que és el més romàntic i el més serè a l'hora, intensifiquen el seu perfum àcid; d'alguna d'aquelles botigues pretèrites sembla que veieu sortir un barret de copa esgarrifosament conservador que tapa una closca de vell pirata. Les colònies són mortes per aquesta gent, però a la botiga encara hi ha la marca de la dolçor dels dàtils i la suor dels negres, i a la Plaça Reial les palmeres són vives; la Plaça Reial és el recó de pedra més intel·ligent i més generós que tenim, i les palmeres d'aquesta plaça volen treure el brot per damunt de les cases i volen fer l'ullet a alguna banderola del port, i quan els falsiots i els pardals les afadiguen, es gronxen amb una delicada resignació, contentes, però, de respirar aquest aire carregat d'or i de sucre amb una punteta d'agre, com una taronja que es fon a la boca...

* * *

Mariners. — Se n'han anat els mariners de l'esquadra anglesa. L'altre dia em deien que els mariners d'aquesta vegada no feien tan bonic com altres cops. Potser sí; jo m'hi he fixat, i he vist que venien una mica cansats, que no feien sonar aquella estridència salada d'altres èpoques. Els vestits dels mariners anglesos no semblaven tan nous, d'aquell blau imponent i únic de l'esquadra britànica. Algun uniforme vermell, desmentia, però, la visió pessimista, alguns ulls de color d'esquena d'arengada, algun pòmul completament inexpressiu m'ha fet pensar que els mariners anglesos no són homes com nosaltres, són una mena de joguines perilloses, uns autòmates infantils que quan els posen un embut a la boca i els deixen anar un litre d'alcohol poden fer algun disbarat. De vegades aquests autòmates tan ben deixats, amb un litre d'alcohol no en tenen prou per desensopir-se; la caldera de la seva alegria demana dos o tres litres...

Al port hi havia un servei de canots que funcionava les vint-i-quatre hores. A les cinc o a les sis del matí encara traginaven aquests canots, pel llit d'oli mineral del port, alguna estiva de carn insensible, unes nines de roba immenses, amb uns ulls pàl·lids carregats de sòn que no arribaven a concretar la posició de les estrelles.

Quan l'esquadra anglesa arriba a Barcelona, tota una part de món tèrbol de la nostra ciutat, que els dies normals s'amaga sota un greix de misèria, sembla que tregui llustre i es posi un vestit nou. Així com a tot arreu, existeixen uns enllustra-botes visibles, quan arriba l'esquadra forastera, apareixen uns sers infernals o angèlics, que en podríem dir enllustra-prostíbuls, enllustra-cafès, enllustra-dents i enllustra-mirades, i sobretot enllustra-tristeses.

Als cabarets més desarrapats, quan se n'han anat els mariners anglesos, donen un rom que té gust de llàgrimes; tot es desinfla, sembla que s'hagi mort el gat de la casa...

JOSEP MARIA DE SAGARRA

ELS POLVOS ESTOMACALS DEL JESUITA
CURAN
les enfermetats del Estomac

GRAVATS TIPOGRÀFICS BADAL I CAMATS París, 201. Telèfon 74071

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'EXCURSIÓ HISTÒRICA DE CAMBÓ

La política peninsular i el casal de Barcelona

És, evidentíssimament, una contraveritat que Jaume I, com pretén Francesc Cambó, «desconegué la força política del fet peninsular» i que «amb això restà orientada la política catalana cap a les aventures mediterrànies». Fou al revés. Precisament Jaume I és el sobirà de Catalunya que millor representa l'orientació peninsular de l'expansió catalana. Ell conquistà Mallorca, terra de *lla mar*, però adjacent a la Península, i València, que els reis de Castella cobejaren temps ha. De les tres direccions ofertes a l'expansió històrica de Catalunya — l'occitana, la mediterrània i la peninsular — Jaume I seguí decididament l'última. Ell liquidà la política occitana després d'haver fet els últims esforços, inútils, per a mantenir al Llenguadoc i a Provença la influència del casal de Barcelona.

Tancat pel tractat de Corbell el camí del Sud de la Gàllia, quedava obert el camí de la mar. El Conqueridor, després de la conquista de Mallorca, no continuà per aquest camí, cap el qual tendia tanmateix el caràcter marítim de Catalunya. La fracassada croada a Terra Santa, en els últims temps del regnat de Jaume I, tenia mòbils religiosos, i no pas polítics i mercantils.

D'altra banda, la política peninsular de Jaume I fou activíssima en el camp diplomàtic i familiar. El comte-rei va estar girat, quasi tota la seva vida, de cara a la Península. La política peninsular del Conqueridor ha donat matèria a Valls i Taberner per a escriure una de les seves interessants monografies: *Relacions polítiques i militars entre Jaume el Conqueridor i Alfons el Savi.*

* * *

Una altra contraveritat és atribuir als successors de Jaume I el mateix apartament de la política peninsular. És cert que el seu fill, Pere II el Gran — que no deixà de guaitar cap a «la profunda Espanya», com diu Bernat Desclot —, inicià amb l'expedició a Tunis i a Sicília la política d'expansió mediterrània. Però els seus néts Alfons II i Jaume II es preocupaven accentuadament de la política peninsular. ¿No vincula Cambó —equivocadament, al meu entendre — la política peninsular de Catalunya al cas del reialme de Múrcia? I bé: Alfons II i Jaume II intentaren d'unir als seus dominis aquell reialme, valent-se del plet dinàstic castellà promogut pels infants de la Cerda. Jaume II encara féu més: reivindicà Almeria, i estigué a punt d'apoderar-se'n. Aquest monarca — que com a polític està molt per damunt del seu avi Jaume I —, havia concebut el projecte de crear una Catalunya que arribés de l'estany de Salses a Almeria, tota una «Hispània occidental», com s'hauria pogut anomenar-la.

És insostenible, doncs, la tesi de Cambó, que no troba la clara visió de la política peninsular fins a Pere el Cerimoniós. És interessant de remarcar que Cambó troba que aquest monarca fou «el més polític dels nostres reis». Ès un parer, i no és sol Cambó a sostenir-lo. Però jo estic d'acord amb aquell judici sever de Valls i Taberner: «Sé com és celebrada per alguns, com a suposada condició política exemplar del rei Pere el Cerimoniós, la seva expeditiva i brutal manca d'escrúpols.»

* * *

També jo considero lamentable que l'expansió històrica de Catalunya no hagués estat més ampla en els segles medievals. Vaig remarcar en una altra ocasió que les conquistes mediterrànies dels catalans en terres cristianes estaven destinades a fondre's i que, al contrari, una més gran extensió de les conquistes peninsulars, des del segle IX al XIV, hauria donat a Catalunya una més forta base de grandesa i una més vasta àrea lingüística. He sentit també en algun moment l'impuls de culpar els nostres comtes i comtes-reis. Però l'estudi directe d'aquells temps, la coneixença dels factors que decidiren les orientacions de la política del casal de Barcelona m'han convençut de la injustícia de certes acusacions. No estava a la mà dels catalans el capgirament dels factors adversos. I així en la meva *Història de Catalunya* he escrit: «No podem acusar lleugerament els nostres comtes per la desorientació que hi hagué de vegades en la política que seguiren. Els camins de la història són més fàcils de veure quan els segles han passat i quan les incògnites s'han esvaït. Ès cosa fàcil el traçar a posteriori les orientacions polítiques.»

Ultra els fets geogràfics, que feien molt difícil l'expansió de Catalunya cap a l'interior de la Península i molt arriscada l'expansió més enllà del cap de Palos, cal tenir en compte els factors històrics, que en molta part afavoriren Castella i perjudicaren Aragó i Catalunya. Els sarraïns oferiren als catalans i als aragonesos una resistència molt més forta que als castellans. «De tots els Estats nascuts del desmembrament de l'imperi de Còrdova — escriu un historiador francès, Boissonade —, el més temible, amb el de Sevilla, s'era constituït precisament a la conca de l'Ebre. Mentre que els reialmes morescos de Toledo, de Múrcia, de Granada, de Badajoz, d'Andalusia, treballats per llurs dissensions, no oposaven sinó una mediocre resistència als atacs dels castellans, els Estats de l'Espanya oriental, i sobretot el de Saragossa, restaren, durant prop d'un segle, els baluards gairebé irreductibles de l'Islam.»

Es parla molt, en les crítiques històriques, d'allò que els comtes i comtes-reis no conquistaren o retingueren a la Península. Però es parla poc d'allò que, essent força disputat, aconseguiren retenir. Tal és el cas de la regió baixa del Segre i de l'Ebre amb Lleida i Tortosa, i del reialme de València. Per poc que Ramon Berenguer IV i Jaume I s'haguessin equivocat en aquests afers respectius, la Catalunya medieval hauria perdut aquests territoris i hauria quedat tancada en el recó nord-est de la Península. Jaume I no s'apropià Múrcia; però hi havia greu perill de perdre València, i ell la salvà. Aquest és un fet que obliden els qui també censuren agrament el Conqueridor per la seva renúncia a l'expansió per les terres de Llenguadoc i de Provença.

A. ROVIRA I VIRGILI

La revisió aranzelària

Ara que el senyort Sert ha deixat d'ésser president del Foment, es pot dir sense témer de cometre una indiscreció.

La revisió aranzelària ha constituït en els últims mesos la qüestió viva que ha interessat i mogut els nostres industrials.

El Foment ha sostingut, per primera vegada durant la seva llarga actuació, el proteccionisme integral. En Sert, president del Foment, ha defensat aquest punt de vista i amb En Gual ha votat tots els augments demanats.

Indústria i agricultura han anat finalment d'acord, resolent d'una manera gairebé commovedora l'antagonisme dels governs de l'antic règim.

Una intelligent peripatètica—de les d'auto i pis elegant — ha visitat el senyor Sert. Al Foment hi ha hagut, entre els vellets ben pensants que prenen cafè i fan la manilla, un moment d'esverament en veure-la entrar. En Graell ha tret el cap per un finestró, li ha llançat un cop d'ull boví. En Vandellós s'ha passat la llengua pels llavis. En Gual, atrafegat com sempre, no n'ha tingut esment. La bella peripatètica ha estat rebuda.

— Els aranzels serveixen per impedir la competència estrangera?—ha preguntat mirant-se En Sert amb uns ulls de caramel.

— Sí... sí, senyoreta — ha contestat el president redreçant-se el nus de la corbata.

— Si és així, jo, en nom meu i de les meves companyes, demano que es protegeixi la nostra indústria, indispensable per a la bona marxa de la societat, i tan nacional com qualsevol altra, gravant els... productes estrangers.

La nova política aranzelària inaugurada pel Foment l'obliga a defensar aquesta justa demanda en el pròxim ple de la Junta d'Aranzels.

Ara té la paraula el senyor Bosch Labrús, el nou president.

Aquest número ha passat per la censura

VIATGES MARSANS, S. A.
Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA
Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers
Passatges marítims i aèris - Viatges a "Forfait"
Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.
Informes
i Pressupostos gratis

La nostra pedanteria

Després d'haver donat un cop d'ull sobre la perspectiva d'una època nomenada romàntica — cosa que fèiem fa quinze dies — referint-nos a aquells anys que feren el pont del segle passat al segle que vivim, ens permetrem quatre paraules sobre la reacció que va operar-se a casa nostra després d'aquell romanticisme estético-literari dels Gaudí, dels Guimerà, dels Maragall i de la urbanització de la sardana i del Palau de la Música Catalana.

La reacció contra aquell romanticisme es nomenà noucentisme. El romanticisme estrident i apassionat de la generació madura, va semblar als ulls dels joves d'aquella època una mena d'expansió volcànica que calia extenuar. Contra la vitalitat rural d'aquells reviscoladors barbuts que rebassaven la cinquantena, aparegueren uns joves discrets i elegants, educats a l'estranger, esgrimint les armes de la civilitat, de la cultura i de l'ordre. Era un contrasentit que sorprenia el veure com els joves donaven lliçons de seny als vells. El Maragall de la paraula viva i cordial va caure en el més gran descrèdit, mentre avançava tota una generació de poetes glacials, subjectius i limitats. Contra la densitat emotiva desordenada tractaven d'imposar tota mena d'elucubracions literàries normalment perfectes i essencialment buides. La poesia que llavors va elaborar-se era a base d'elevacions i sublimitats completament incontrolables. Aquesta mateixa sublimitat passà a la prosa i al periodisme, com podem perfectament comprovar rellegint els diaris i revistes d'aquella època, amb la seguretat d'arribar a convèncer-nos que la majoria de literats joves no haurien pogut respondre del que signaven.

Al costat dels poetes hi havia els professors que després d'uns quants mesos de viatge d'estudi per Alemanya parlaven de la necessitat de l'alta cultura a un poble, com el nostre, sense educació mitjana i amb prou fines primària. Llavors es bastiren a casa nostra unes institucions culturals amb unes façanes amplíssimes.

La figura d'aquesta època fou Xenius, professor i poeta, i per damunt de tot probablement prodigiós violinista. Xenius, que era un refinat i un elegant, donava les seves conferències filosófiques en uns salonets iluminats amb una mitja llum malva, i les senyoretes bibliotecàries se l'escoltaven amb el mateix entendriment que si sentissin la «serenata de Toselli», que era el vals de moda. Xenius era un home de talent innegable, que li agradava de jugar un paper de tzigan espectacular.

El noucentisme i el romanticisme, tan contraposats l'un a l'altre, tenen alguna cosa de comú. El mateix gust per l'hipèrbole, la mateixa confiança en la pròpia predestinació i aquell aire de marxa triomfal tranquil i segur que ara cada dia ens sembla més difícil d'explicar. De totes maneres, els homes del noucentisme semblen més flacs, més illusos i més dilapidadors del temps que no pas els del romanticisme. Aquests sempre tindran com a raó i com excusa de la seva obra l'ésser els homes de l'empenta vital del nostre moviment.

Ara podríem preguntar si després del romanticisme i el noucentisme no es dibuixa ja una tercera època. En els dies que travessem sembla que la nostra vida collectiva es diversifica i s'enriqueix de tal manera, que ja es fa difícil d'ésser dibuixada amb elements homogenis i senzills. Això ens decanta necessàriament cap a l'optimisme, perquè la nostra complexitat pot ésser un senyal de maduresa. De totes maneres, podem encara remarcar entre nosaltres reminiscències dels anys transcorreguts. El noucentisme no sembla pas liquidat totalment. Hi ha encara a casa nostra intellectuals aficionats de tant en tant a brandar la campana de la nostra pretesa alta cultura i professors completament absents del món de les coses immediates i dels problemes vitals. No ens preocupem de pensar que això és un luxe de pobles que ja han cristallitzat. Hi ha articles, com el que fa poc ha publicat el senyor Farran i Mayoral sobre l'humorisme. Hi ha encara els devots de la senyora Aurea de Sarrà, aquella que va dansar a Delfos i al Vendrell, sota l'Arc de Barà. Hi ha, finalment, alguns humanistes que ens fan témer, que tots plegats amb la nostra incurable inclinació a la hipèrbole i a l'espectacle, no fem amb la nostra cultura allò que aquells venerables senyors, que tant hem bescantat, van fer amb el Palau de la Música Catalana.

Per tot això, no creiem que sigui exagerat el pensar que mentre la nostra alta cultura no operi damunt la cultura mitjana i aquesta damunt l'educació primària, sempre estarem exposats, malgrat tots els humanistes, a fer els gegants de la manera més inhumana.

JOAN MARLET

LA REVOLUCIÓ MEXICANA
Dibuix de Javier Guerrero. (*Monde.*)

MIRADOR no s'ha proposat de fer caps de turc

Història d'un crim

Per fi, després d'una carta, lamentacions patètiques, dues notes anònimes a «Vida literària» de *La Veu de Catalunya*, el senyor Farran i Mayoral ha collocat a la pàgina més important de *La Veu* un article compost a dues columnes que arriba al capdavall i encara volta.

Què vol, què li passa al senyor Farran i Mayoral? Si no heu llegit *La Veu*, en tindreu una idea amb poques línies. Fa unes quantes setmanes, parlàvem de la traducció d'*Els tres tambors* pel senyor Farran i Mayoral, recitada per Berta Singermann. I li atribuíem aquest text:

Éranse tres tambores,
que vienen de la guerra.
El más joven de los tres
lleva un ramo de rositas.
Ran-ran-rataplán,
lleva un ramo de rositas.

Ha resultat que aquest text és una «falsificació»: consti, però, que no el crèiem apòcrif. El text autèntic degut al senyor Farran diu:

Eran los tres tambores,
de guerrear venían,
llevaba el más pequeño
un ramo de rositas,
ran-ran-rataplán,
un ramo de rositas.

Consti, però, que la nostra «insidiosa» versió és, si fa o no fa, tan primària com l'altra. Consti, també, si el senyor Farran i Mayoral ho desitja, que la seva versió va tenir molt d'èxit; però això, donada la mena de públic que s'encanta amb els recitals de Berta Singermann, no li fa cap favor.

Aquesta facècia innocent ha motivat ara l'article i abans aquelles dues notes a *La Veu* que havíem atribuït al senyor Farran, no perquè ens ho fes suposar l'estil, sinó la prosopopeia.

Hem rectificat. La història no atribuirà al senyor Farran la nostra versió. Però el senyor Farran no hi haurà guanyat gran cosa.

La susceptibilitat del senyor Farran i Mayoral

Per a donar idea de la susceptibilitat del senyor Farran i Mayoral copiem la següent carta «particular i urgent» que amb data del 2 d'aquest mes ens va adreçar el senyor Farran. Transcrivim aquesta lletra perquè és un document molt més important que la traducció que parla dels tres tambors que de «guerrear venían» i que si el seu autor arriba un dia al conegut pinacle de la glòria pot interessar els historiadors de la nostra literatura. Diu així la lletra:

«Distingit company:

»Suposo que haureu vist a *La Veu* del dijous passat una nota sobre una brometa que dedicava MIRADOR a una traducció meva d'*Els tres tambors*.

»Us tinc per home d'honor i estic segur que haureu estat el primer a lamentar la inqualificable falsificació del redactor vostre.

»Quan un home ha passat tants anys treballant i produint, amb fervorós afany de perfecció i amb una probitat i desinterès sense tara, mereix, penso, una mica més de respecte quan es parli d'ell.

»De totes maneres, sempre m'he trobat disposat a defensar-me contra aquestes agressions, com a escriptor, amb la ploma a la mà, com a ciutadà, amb la llei, i com a simple home, de la manera que convingui.

»¿Quan ens donareu un altre llibre parió, almenys, d'aquell enginyosíssim *Desembarc meravellós*...?

»Us prego de saludar ben afectuosament el molt estimat amic X*** i de creure, benvolgut company, en els meus sentiments de consideració i admiració.»

Per a entendre bé aquesta carta, cal tenir en compte que mai no hem estat presentats al senyor Farran. Noti's també el salt, el canvi de to, dels quatre primers paràgrafs amb els dos últims, la lectura dels quals pot fer suposar que hem anat a fer ressopó plegats. Ens donem compte que és un xic cruel transcriure aquesta carta, però el senyor Farran ens hi ha obligat.

Cal dir que aquesta carta no ens va causar cap sorpresa. Li'n sabíem una de molt semblant i sabíem del senyor Farran la següent anècdota que oferim també a la posteritat.

El senyor Farran havia traduït del grec una obra per a la Fundació Bernat Metge.

La pruïja de voler conservar, escrivint en català, els «ritmes verbals» del grec, portà el senyor traductor a unes construccions tan dislocades, que el llibre semblava escrit no en català, sinó en «petit-nègre».

Els revisors de la F. B. M. no s'hi veien de cap ull. Per a la fina epidermis del senyor Farran i Mayoral, tot contacte era una esgarrinxada. Un revisor féu tots els esforços diplomàticament conciliadors possibles.

Un dia, el revisor i el senyor Farran i Mayoral estaven sols, i parlaven d'aquesta qüestió.

— Ès que vós, Farran — començà el revisor — sou molt susceptible...

— Susceptible jo? — féu amb un gran crit el senyor Farran i Mayoral, aixecant-se d'un bot de la cadira, els ulls desorbitats, pres d'una excitació manifestament desproporcionada que no feia sinó confirmar la seva susceptibilitat, diguem-ho així per emprar l'eufemisme d'aquell revisor.

Podríem oferir altres anècdotes rigorosament exactes que no concorden amb l'aire solemne dels escrits del senyor Farran, però la història no ha d'ésser tan xanfainera.

No farem caps de turc

Estigui tranquil el senyor Farran i Mayoral, estiguin tranquils tots els culturals, professorals i solemnials, sorbonagres, sorbonícoles i sorbonards. MIRADOR no vol fer caps de turc. Si ens haguéssim proposat fer la feineta de tirar al blanc, dispararíem contra senyors que oferissin més tossa. Si ens haguéssim proposat seguir l'Escola de la Lliga i les petjades del *Cu-cut* i *La Veu de Catalunya*, molestar sense noció de responsabilitat i crear enemics — de la qual cosa encara paguem les conseqüències — no reportaríem anècdotes del senyor Farran. Més aviat ens temptaria apuntar contra l'Eminència grisa de *La Veu*. Es podria crear al seu voltant una llegenda de patum com la que s'han emportat al sepulcre o al camp de l'enemic gent de molt més gruix que ell.

Una declaració literària. No pretenem desmoralitzar.

Sembla que nombroses persones no han entès bé el programa d'aquest setmanari. Hi ha també molta gent que encara no s'ha fet càrrec que hi ha a Catalunya una dreta i una esquerra literària. Aquesta dreta i aquesta esquerra no es distingeixen precisament per les seves idees polítiques o religioses. La dreta escriu amb to solemnial i gairebé litúrgic: l'esquerra escriu amb to natural. El camí de poder dir coses no és el de la dreta. La dreta havia arribat a escriure un català pedant i illegible. Aquesta literatura tan poc europea va arribar a envair tots el diaris forans. Són de la dreta aquelles frases: «Rambla imperial», «la Rambla, via sacra dels catalans» i altres frases cèlebres. El senyor Farran i Mayoral que tant s'indigna contra els que ofereixen «plats de cultura popular» està segur que no ha escrit centenars de columnes plenes de solemnitats? Es pot fer un article molt periodístic sobre un tema de Filosofia i sense aires doctorals.

A MIRADOR tothom n'està convençut: hi ha una feina a fer tan important com la d'En Fabra, una feina de normalització d'estil que doni al lector l'impressió que l'autor no és ni un doctor, ni un liró. Aquesta feina ja és mig feta. Quan s'escrigui la història de la literatura catalana contemporània es dirà: el dia que va sortir *La Publicitat* va començar una revolució literària; l'idioma va guanyar en naturalitat i senzillesa. I per instint cadascú es va collocar al rengle que li corresponia.

S'ha fet ja molt camí i el marge de llibertat literària es va eixamplant cada dia. El programa de MIRADOR és contribuir a aquesta obra. Entre altres coses, ens proposem envellir l'adversari. Pompeu Fabra ha fet possible escriure un català normal. Quan aquesta altra feina sigui feta es podran dir en català moltes coses. Encara es dóna el cas que el teatre castellà pot dir coses que en català escandalitzarien. L'obra de l'esquerra literària va per aquest camí, i alguna cosa en sortirà. I tot això es pot fer sense vallfogonismes, amb el coturn estret, com volia Gautier.

Aquesta feina no és desmoralitzadora, però vol poca unió sagrada. Dintre vint anys, quan s'hagi acabat aquesta tasca de fumigació, el professor Farran i Mayoral, si li dediquen un eco innocent, no podrà parlar d'«agressió», «baixos fons», «barroeria», «mala educació», «brometa indelicada», «facècia grossera», «anecdotisme tavernari», «irrespectes beocis», ni de la «revenja de l'ignar i l'inculte contra homes i obres (sic) que no pot compendre». Encara que no hagi canviat de caràcter, a *La Veu* ja no li voldran publicar. Realment, sobra grec i llatí, i sobren els clàssics i la Filosofia per haver arribat a tan alt grau de serenitat.

Abans d'acabar volem fer constar que, malgrat tot i de la contraagressió de què hem estat objecte, el conjunt de l'obra del senyor Farran i Mayoral ens mereix el respecte més sincer.

MANUEL BRUNET

CALÇATS
MINERVA
Societat Anònima
CALÇATS Minerva S.A.
Via
Laietana, 30

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

FRAU EVA

Conte inèdtt de JOSEP MARIA DE SAGARRA

El doctor Alcaravan, molt amic de la meva família, un dia, no se sap ben bé per què, va assassinar la seva senyora i va fugir d'Espanya. Després de molt temps de no saber res d'ell, el vaig trobar una tarda a Hannòver, dirigint un comerç de fruita.

El doctor Alcaravan fou el primer que va parlar-me de Frau Eva. Aquest doctor tenia un esperit de perdiguer malalt, i olorava d'un tros lluny l'obscenitat absurda. Coneixia els espectacles mig clandestins i clandestins del tot, que en aquella època palpitaven amb sordina en certs recons de la quadrícula burgesa de les ciutats alemanyes. Hannòver tenia fama de posseir bons espectacles d'aquesta mena. El doctor Alcaravan en una de tantes manifestacions grotescament lúbriques, va descobrir el número de Frau Eva, que per altra banda era un número absolutament correcte. El treball de Frau Eva responia a una gran simplicitat. Aquesta senyora es presentava al públic vestida d'un jaqué gris, un pantalon gris, un copalta gris, i una corbateta de llacet de color de costella d'anyell a la brasa. Saludava, somreia, i obria una capsa de cartó, una d'aqueste capses que contenen comprimits de sals per al bany. De la capsa de Frau Eva sortia una figura geomètrica, un quadrilàter regular, fet per quatre cordes rígides d'una consistència tova, freda i escamosa. Frau Eva agafava una d'aquestes cordes, pinçant-la amb dues ungles encandalosament pintades d'or. Mostrava la figura geomètrica al públic, saltava com una perdiu, tornava a somriure, i aleshores feia un crit gutural, i la figura geomètrica es descomponia i les quatre cordes rígides eren quatre serps vives i naturals, que s'entortolligaven com "spaghetti" pels dits de Frau Eva, uns dits llargs i fins carregats de pedres falsificades.

Frau Eva, era grassa, delicadament ridícula, amb una pell bastant desfeta, molt castigada per les cremes, i el seu maquillatge s'inclinava a l'imitació d'una nina de roba. Així era Frau Eva a l'escenari; quan acabava el seu treball, l'orquestra feia anar els timbals a tot gas, i davant de Frau Eva queia una cortina de color de mermelada de prunes.

* * *

La pensió de Frau Eva era al N. E. de la ciutat, a vora d'Eilenriede, un dels parcs més de litografia.

Les seves dues cambres eren plenes d'afectació, de desordre i de misèria. En una d'aquestes cambres tenia la banyera, amb tres dits d'aigua sabonosa i una gran esponja flotant, esponja de goma verda que afectava la forma d'un rap. Al costat de la banyera hi havia un piano de tecles martiritzades, i un parell de cadires amb cotilles de cautxú, i un gran recipient de vidre amb una cànula de color "tango". Es curiós que en mig del desordre i l'exhibició de la higiene particular, Frau Eva tenia un retrat colorit de Benet XV que em penso que aleshores era el Papa vivent.

En la cambra anexa, Frau Eva tenia el llit, els llibres, les cigarretes, les pastilles de menta, i una tauleta de mirall, amb els perfums i els colorets, tot de marca inferior i de flascó sense gràcia.

Frau Eva em va rebre estirada al llit, embolicada amb el barnús del bany, un barnús molt vell, molt descolorit, en el qual s'endevinaven unes roses sobre tons blau cel.

Frau Eva tenia les cames nues, amb uns pèls forts i lluents com arestes de civada. A les galtes portava una mena de bigotera de goma que li apretava molt la carn i li donava un to pretensiós a la veu.

Fumava uns Batschari pèssims, que deixaven anar una oloreta de càmfora.

Els ulls de Frau Eva, completament líquids, esguardaven, amb una punta de dolor, la peixera seca que tenia a la vora del llit. Dintre d'aquesta peixera, les quatre serps de Frau Eva executaven amb les espines de la geniva un ratolí de carn i ossos.

Jo vaig treure una ploma estilogràfica i un carnet. A les meves preguntes Frau Eva contestava amb una gran insolència, no em volia mirar, cada paraula meva era com una estrebada que li fessin a la boca amb aquelles eines niquelades de gran precisió que tenen els dentistes. Del cos de Frau Eva venia una olor de farmàcia insuportable. La meva interviu tenia tots els requisits, la vaig enviar a un diari de l'Havana, però no sé si s'ha publicat mai. Després d'acabada la meva feina de periodista, Frau Eva em va oferir quatre gotes de te, i un tall de pa negre untat d'una margarina verdosa. Aleshores, una mica més amable, va seguir enraonant encara...

* * *

—Jo he arribat a estimar les serps, em digué Frau Eva, no us penseu que siguin per mi allò que podríem anomenar un "modus vivendi". Es evident que sense aquestes quatre serps jo no em podria banyar dos cops a la setmana, ni podria ingerir vint-i-cinc pastilles de menta de la casa Sarotti, que us juro que són excellents. Però això de l'economia és a part i els meus ofidis, permeteu que de tant en tant les anomeni ofidis i no serps, responen a un procés d'ordre sentimental.

Jo abans de la guerra, era una dona riquíssima; vivia independent, i la meva intel·ligència no us diré que fos superior, però s'apartava molt de la vulgaritat.

La meva posició social em permetia triar els meus amants. Confesso que tenia dels homes una idea poc científica, potser per un excés de preocupació llibresca. Els meus amants eren fins, discrets, amb totes les garanties de salut física i moral. Em costaven una fortuna de marcs i de llàgrimes, com podeu suposar... Però el desengany es feia cada cop més negre, més corrosiu, la meva salut i les meves rendes anaven cada dia de mal en pitjor. No us estranyarà que us digui que vaig avorrir l'home en absolut i per la meva set d'amor, la presència masculina era una cosa tan desagradable com un flascó d'amoníac...

Ara us pensareu, senyor periodista, que vaig a revelar-vos algun secret inconfessable, alguna indecència; doncs us equivoqueu de mig a mig.

La meva tendresa es va convertir en una tendresa pura, el meu pobre cor esgarrapat per les cinquanta mil brutalitats de l'home, va cercar en intel·ligències més primàries, més poc manifestes, però jo us juro que més íntegres, aquella temperatura que no m'havia produït cap "privatdozent"; en una paraula, vaig creure que un gos em faria més companyia que un home però us asseguro que em vaig equivocar. Un gos és la cosa que s'assembla més a un home, potser no és tan "baix de sostre", però és més vil. El meu "Pomerània gris" em va defraudar. Potser alguna altra raça més intensa, més treballada, hauria actuat satisfactòriament sobre el meu sistema nerviós. En els catàlegs d'exposicions canines he vist de vegades certs exemplars que tractats em feien modificar l'opinió que tinc dels gossos Però aquests exemplars són caríssims, i la meva fortuna d'aleshores no em permetia passar dels "Pomerània".

Després dels gossos, vaig tractar els gats, les mangostes, les rates blanques, fins aquells desdentats que al Brasil en diuen "armadillos"; en una fúria d'esnobisme vaig caure en la temptació de les serps; posseïa exemplars magnífics, que em feien un horror i un fàstic positius, però em calia aguantar el punt. Una rigorosa higiene de la meva voluntat va adaptar-me al tracte dels ofidis.

El contacte del cos de la serp en el coll i en els braços, i fins en les costelles, el vaig tolerar després d'unes proves dolorosíssimes. La carn de la serp em feia l'efecte d'una cinta fluida, d'un líquid greixós, fred, però carregat de vibracions elèctriques. De mica en mica vaig arribar a ser indiferent a aquest contacte repulsiu. No cal dir-vos que era víctima de les picades de les serps, algunes positivament infeccioses, i la meva sang era perfumada de les drogues més violentes per defensar-me del virus de les bèsties. Van ser uns dies que no oblidaré mai, el meu esnobisme àlgid, escandalós es va convertir en una sinceritat calenta de llàgrimes. En el punt més truculent d'aquest esnobisme vaig perdre tot el que em restava de fortuna, a conseqüència d'una canallada del ministre de Finances. Aquesta canallada no val la pena que us l'expliqui...

* * *

Frau Eva segueix enraonant: —Un cop vençuda la meva repulsió, i en aquell estat d'indiferència, les serps començaren a adornar-se que jo era un camp explotable; les meves serps tenien en el fons de l'ull l'espurna de l'interès que jo endevinava en les mirades dels meus amants a l'època de la prosperitat.

Primer, la meva investigació tenia un caràcter purament científic. Era un joc d'intel·ligència; després, us he de confessar que una certa tebior afectiva es barrejava en els meus experiments.

Jo era abocada a una finestra tenebrosa. Aquesta finestra podríem anomenar-la "la intel·ligència de les serps". A vós, periodista banal i petulant, preocupat simplement de la matèria humana, potser no us emocionarà gens res del que jo us estic dient. Però podeu estar convençut que té una certa importància. Les meves serps son aptes per produir un número determinat d'idees. No pas totes les serps tenien la mateixa potència intellectual; un "piton" de Birmània, per exemple, mandrós, tot de color de verdet, es resistia a qualsevol mena d'esforç mental.

Les espècies diguem més comprensives eren aquestes serps vulgaríssimes, aquestes espècies europees més corrents. La *Cocleopeltis esculapii* per exemple, i perdoneu aquest mot si us sembla una pedanteria, ja suposo que vós de tot això no en sabeu res. En canvi, les serpents més fines, completament inofensives, com per exemple el *Tropidonotus natrix*, aquesta serp mig aquàtica, tan decorativa, era absolutament idiota, era una tira de greix flexible i prou...

Frau Eva pronunciava el nom tècnic de les serps amb una fruïció pueril. Repetia les paraules sàvies com si etzibés, d'amagat de la família, una historieta canalla i indecent, jo em sentia perdut davant de les explicacions de la dama singular, era l'asfixia la sensació que em dominava, però Frau Eva com si no se'n adonés, va seguir implacable el seu discurs: —Després de veure que entre els meus rèptils i jo hi havia una certa correspondència de pensament, una comprensió embrionària si voleu, el meu cor va sentir una vibració especial que jo no us podria precisar.

Ja us he dit que la meva situació d'aleshores era la misèria negra, i no tenia ganes de refer aventures sentimentals, ni de demanar acorriment a ningú. Els meus ofidis se'm morien als dits, les espècies més rares i més de preu van ser les primeres de desaparèixer, a la fi em restà "la vulgaritat". Amb aquesta vulgaritat em vaig entendre perfectament. D'un amor epidèrmic desesperadament sensible, en va nèixer per part d'*elles* el sentiment de correspondència. I va començar una educació durissima, agra, penosa, però a la fi vaig triomfar. Les serps obeien més que les meves paraules, la mecànica dels meus llavis, les insinuacions del meu alè, la polsació dels meus dits. Les serps es materialitzaven, es tornaven un tronc vegetal perfecte, arribaven a la consistència mineral. Vós no podeu compendre el què representa una victòria així no teniu idea del què és l'agraiment de la persona que assoleix aquest absurd meravellós que jo he assolit.

Us adverteixo que la meva "atracció", el meu número, compreneu, no tindria cap estima en una sala d'espectacles vulgar. En els grans music-halls d'Europa el meu nom és desconegut. Es tristíssim, però és així, per entendre el meu art ha estat necessari cercar un ambient en descomposició, una sala d'espectacles anormals, un aire de cinisme pur.

El públic que contempla el meu "quadrilàter de les quatre serps" és, si voleu, un públic de clínica, però que potser té una tensió nerviosa més a propòsit per compendre aquesta relació íntima que hi ha entre la pell de la dona i la pell de la serp.

Creieu-me que tot el meu treball és un treball d'amor. Actualment, aquestes quatre bèsties que a vós us proporcionen una certa repugnància, són les quatre idees cardinals de la meva ambició.

Amb una petita inflexió muscular, un ser d'aquests em deposita a la medulla un alcohol que vós, periodista innocent, no podreu endevinar mai...

La serp m'ha ensenyat la ciència eròtica; ara jo no tinc fortuna per comprar els meus amants, els homes són un producte esborrat del catàleg dels meus nervis i és possible, però, que actualment jo pugui estimar d'una manera *desinteressadament* humana; us juro que no he fet la prova, per altra banda; aquesta prova demanaria una *absoluta comprensió*, una comprensió d'aquesta experiència de la serp.

M'imagino, amic meu, que a vós aquest discurs no us fa cap efecte, però no em negareu que jo amb les meves quatre serps vulgaríssimes he arribat a la producció del meravellós, de l'infrahumà o del sobrehumà, com vulgueu; això depèn de la vostra manera de judicar les meves ungles i el meu barnús de bany...

* * *

Un any després de la meva conversa amb Frau Eva vaig llegir a la secció judicial d'un periòdic la nova seegüent: "Frau Eva, *l'amant oficial de les serpents*, com ella sol anomenar-se, ha estat condemnada a vuit anys de presó, per la seva complicitat en l'escandalós afer X". Aquesta nova em va fer pensar que moltes coses d'aquest món tenen un sentit imbècil o potser no tenen cap sentit.

BRASSALETS FANTASIA
BROCHES NOVETAT
J. ROCA
— JOIER —
RAMBLA DEL CENTRE 33
PASSATGE BACARDÍ 2

Banyeres Cardona. Vergara, 1

ELS MARGES

RESPECTE AL LECTOR

A casa nostra, el mercat de llibres no és tan esplendorós com el cofoisme ens vol fer creure. Si es poguessin revelar els secrets — moltes vegades ben mal guardats — de l'edició catalana, el bon lector mitjà s'esveraria de veure com és reduï el tiratge d'autors de molta anomenada local, com són d'illusoris els guanys que la fantasia atribueix als editors, com és més fàcil que l'edició faci perdre diners que no pas que en faci guanyar... Sense necessitat d'estar ficat en interioritats editorials, hi ha un símptoma infallible: el naixement continu de noves editorials, acompanyat de la mort contínua d'altres que no han pas pogut arribar a comptar la vida per anys, ni els volums publicats per mitges dotzenes.

Un editor anglès dels més importants, Stanley Unwin, diu que editant hom es guanya la vida d'una manera bastant decent, en el ben entès de posseir aptituds i dominar la tècnica; però els que vulguin guanyar diners, més val que es decantin a qualsevol altre negoci. La selecció natural opera condemnant a la desaparició els aficionats somiatruites. És dolorós per a ells, i també ho és per a tothom, ja que les temptatives avortades comporten sempre diners i energies que es podrien haver esmerçat més profitosament. Al capdavall és el públic el que, cansat d'ésser ensarronat, i una mica simplista, acaba desconfiant adhuc de les empreses que mereixen confiança.

I amb això sí que no s'hi pot jugar: d'uns quants anys ençà, el llibre català ha guanyat zones de lectors que abans li eren impermeables; però donar-los gat per llebre tan repetidament que sembla un pla sistemàtic, farà que acabin per no llegir sinó les notícies dels diaris. I aleshores caldrà tornar a acostumar la gent a llegir.

TRADUCCIONS AL CATALÁ

La producció de llibres d'un país qualsevulla es compon no solament d'obres originals, sinó també de traduccions. Hi ha literatures en les quals les traduccions arriben a adquirir una proporció elevadíssima. Això s'explica per moltes causes: penúria de la producció autòctona; gust de l'evasió de l'ambient habitual; veritable interès o necessitat de fer conèixer un autor estranger valuós; algun traductor que s'aficiona a un autor o a una obra i la tradueix per gust (després ja mirarà de treure'n algun profit material), o se'n proposa la traducció com a exercici; etc., etc.

El que fóra de desitjar és, naturalment, que, per damunt modes, embalaments personals, raons d'actualitat o d'altres, l'aportació d'obres d'una llengua forastera a la pròpia obeís a un criteri selectiu rigorós, no traduint sense cap pla, sinó procurant la incorporació sistemàtica i triada de les obres cabdals estrangeres. Cuitem a dir que aquest ideal és impossible de dur a la pràctica, en les seves línies absolutes. Per a una empresa així, caldria un mecenatge.

Segons un humorista, un clàssic és un autor que sempre ens hem proposat de llegir. Efectivament, el volta la consideració més extremada i extensa, entre els moltíssims que no l'han llegit i tot; però editar autors famosos, immortals gràcies al fet d'ésser citats en tots els manuals d'història de la literatura, no és necessàriament un negoci. És molt lloable que hi hagi un mecenatge — si és ben menat, és clar — que doti a la literatura catalana d'allò que tenen totes les literatures normals Però voler que qualsevol capritxo personal trobi un petit mecenes en el ja prou escurat lector català, és un altre procediment d'escamar-lo.

En tot país com cal poden subsistir empreses dedicades a un mateix sector d'activitats, perquè hi ha prou públic, prou zones diverses de públic, per assegurar la vida a múltiples revistes, a editorials que si fa no fa segueixen camins paral·lels. Però ací, on gairebé sempre són els mateixos els encarregats de comprar tot o la major part del que es publica en català, cal anar amb compte pel que fa a donar-los dues i tres vegades el mateix plat presentat amb lleus variants d'amanit.

En vista dels guanys aconseguits esperem arribar a aquest estat; és qüestió de temps. Però també ho és de tàctica; cal no tornar enrera.

RESSENYES D'ALMANAC

Sempre que veiem, damunt una publicació estrangera, algun article, o una simple nota, sobre la literatura i l'art nostres, no ens podem estar de llegir-la. Ho fem amb un prejudici, del qual segurament no s'escapa cap lector català: a veure quines coses més pintoresques deu dir aquest senyor. És clar, com que veiem les coses de prop i fins i tot de vegades vivim al mig de la qüestió, ens creiem més ben informats que l'autor estranger del que anem a llegir.

Agafeu *L'Ami du Lettré* d'enguany; a la pàgina 317 llegireu, entre altres coses pintoresques: «Potser perquè Wagner hauria situat a Montserrat el Sant Graal (?) o bé per una herència visigòtica (elements tots que contrapesen les tendències llevantines d'un país mediterrani), els catalans tenen un sentit místic — d'un romanticisme del qual avui proven de desfer-se llurs poetes — de la vida camperola que constitueix el fons de llur temperament.»

L'autor és Adolphe Falgairolle, molt conegut perquè escriu gairebé pertot.

Ja diu alguna cosa justa — que no podem reproduir — en la seva nota sobre l'activitat literària de l'any passat. El que deixa bon xic parat és la tria de noms i d'obres. El francès que s'hi informi com a única font, seguirà essent un senyor al qual li agrada de menjar bé i ho ignora tot de la resta del món.

Ettore de Zuani és més discret, a l'*Almanacco letterario*. Naturalment que la limitació d'espai l'obliga — com també al francès — a deixar moltes coses per dir. Per això sorprèn un xic que en una nota d'unes cinquanta ratlles en dediqui cinc a l'*Elogi de Catalunya* i a *Barcelona, cor de Catalunya*. Val a dir que no es compromet gens, de tal manera en parla.

Els que queden compromesos són Tomàs Garcés, Joan Estelrich i Carles Soldevila amb els retrats que en publica. Estan col·locats en aquest ordre en el llibre i la semblança també segueix el mateix ordre de menys a més.

JUST CABOT

Pel forat del pany

Tots ens coneixem

Lluís G. Pla ha publicat a *Catalunya Social* un article denunciant la suposada immoralitat del poema «El comte Arnau» de Josep Maria de Sagarra.

Com a Pla — no confondre'l amb l'altre Pla, En Josep Pla, el Bo — creu que té mèrits literaris suficients per a intervenir en un plet literari. D'això a la seva escola en dirien vanitat.

Com a Lluís Gonzaga, Pla creu també que té dret a parlar en nom de la moral. Això ja passa de vanitat: això ja és afectació de virtut. A la seva escola li dirien: Qui es cregui net de pecat, que tiri la primera pedra.

Lluís G. Pla és un senyor molt conegut cap a la banda de Girona.

Els criptogrames de López-Picó

A la terrassa del Colon, a l'hora de l'aperitiu. Al voltant d'una taula, una, dues, tres, quatre persones. Sobre la taula, dos «pernods», un «cok-tail», un «picon» i el darrer llibre de López-Picó: *Carnet de ruta. Salutacions d'arribada* (o sigui un llibre de dos rovells).

Un dels reunits l'està fullejant. S'atura en una de les pàgines i, en veu alta, llegeix aquesta poesia:

A L'OMBRA DE L'OLIVERA

Reposarà la llum en el gris cendra
amb què mitigues el desig ardent.
Fes-me trobar l'argent del pensament.
Arbre discret; ajuda'm a compendre.

Acabada la lectura, l'improvisat rapsoda hi fa el següent comentari:

— Ja està ben atrapat aquest López-Picó. Mira que demanar a una olivera que l'ajudi a compendre!

Lluís Muntanyà, que és un dels reunits, replica:

— Més atrapats estan els que ho demanen a En López-Picó...

El més gran assortit
de LLIBRES FRANCESOS
anglesos, italians i espanyols
LLIBRERIA FRANCESA
Rambla del Centre, 8 i 10

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9 i 11.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309:
PORTAL DEL ANGEL, 18
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

I EL TEATRE

LES ESTRENES

TEATRE NOVETATS

Mamà política, comèdia en tres actes de Pompeu Crehuet.

Una comèdia lleugera? Evidentment. Però seria injust que tot dient que és una comèdia de poca ambició es volgués indicar que és una obra inferior a les altres que s'han estrenat a Novetats durant aquesta temporada. Es podran haver fet obres més complicades, i, entre elles, una altra de Pompeu Crehuet, però no s'han fet obres més transcendentals, en el sentit just del mot.

Els personatges del nostre teatre tots són parents, semblen una família, gairebé diríem que sempre són els mateixos i que aquesta família no és més nombrosa que les companyies que els interpreten. Són gent poc complicada, bona gent, el vostre sastre, la vostra modista, el vostre perruquer, l'amo d'aquella botiga de la cantonada, en estat de fer diners o d'haver-los fet, i a vegades alguna família de la qual haureu de graduar-ne la distinció i superioritat amb les idees sinó amb el nombre de generacions que ha pogut exercir l'ociositat. Són persones de vicis i virtuts primitives de les quals, com de tothom, haureu observat que hi ha dies que estan més afortunats de paraula, gent de virtuts i vicis primitius que de tant en tant es creuen que els passa un drama o es permeten fer alguna incursió, generalment poc afortunada, pel territori de la filosofia. A vegades, o millor dit amb certa freqüència hi ha algun personatge que posa de geni incomprès, actitud que és la coqueteria màxima del nostre teatre.

Els personatges de l'obra d'En Crehuet són gent molt normal. Una mare i filla amb un bon taller de modista: la mare, que té unes rares qualitats per a guanyar-se la vida i un admirable esperit d'anarquista comprensiva, sap casar la noia amb un ric. Es tracta, doncs, d'una comèdia entre menestrals, exceptuant el senyor ric del qual es veu que ha d'ésser molt ric perquè és molt gandul, esnobisme que convindria que s'estengués molt. És natural que una sogra que ha arribat a resultats tan considerables, tot i tenint una filla que qualifica de mig bleda, porti a la família l'etern problema de les sogres. El problema s'aguditza i la sogra se separa, però com que tots tenen bon cor, la sogra torna a casa cridada pel gendre amb el fals truc que la noia ha d'ésser mare. Aquesta sogra imprescindible que obra i pensa per tota la família arriba, al final del tercer acte, a fer el graciós miracle de descobrir, o de convertir en realitat, la pròxima maternitat de la noia, perquè en aquella casa es fa tot el que vol la mamà política.

Fer una altra obra, una obra nova, amb un tema tan vell és realment prodigiós. La sogra és gairebé com totes les sogres — la senyora Morera, en aquesta mena de papers, és incomparable —, però la sogra que Crehuet ens presenta té la particularitat que ha casat bé una noia molt infelís, circumstància que obliga la seva mare a actuar constantment, a defensar una situació econòmica, lluita que no abandonarà fins que pugui dedicar-se a fer d'àvia.

La comèdia és construïda amb molta habilitat. Molt original la presentació de personatges i l'acabament del tercer acte. No es pot demanar més, no es pot teixir millor amb tan poc fil, gairebé sense fil, ni es pot presentar amb més novetat un article tan vell.

L'obra és molt ben posada i executada. L'autor aconsegueix el seu propòsit de divertir honestament el públic i fer-lo riure durant tres actes.

M. B.

Quina bella ocasió de votar us ofereix MIRADOR!

Els intents nobles i honrats en el nostre teatre

Hom recorda amb recança els temps del naturalisme en el nostre teatre, aquell naturalisme famós, tan lloat pels intellectuals de l'època, partidaris de la vida amb V alta, que consistia en fer menjar de debò els actors. Les mongetes havien d'ésser del ganxet; l'escarola o l'ensiam, del Vallès; el vi, d'Alella. Si no era així, no hi havia naturalisme. Eren uns temps deliciosos i amb una punta de grotesc molt suculent.

Es va fer tota una època de teatre catalá a base de la sopera fumejant, plena de bledes o del porró ple, l'aparició dels quals a l'escena provocava l'entusiasme desbordant del públic. Aquests dos estris vulgars de cuina es convertien en uns símbols, i van ésser els més ferms puntals del teatre català d'aquells temps. I el que demostra una vegada més la injustícia dels homes és que, encara avui, ni a la sopera ni al porró se'ls ha retut el degut homenatge.

La febrada naturalista, però, va passar. D'aleshores ençà, el nostre teatre feia tristament la viu-viu, aquí caic, allà m'aixeco, i realment feia pena. Tot d'una, heus aquí que se'n presenta una altra. La del drama noble i honrat, més ben dit, la de l'intent de drama noble i honrat. Ès tot un símptoma.

Pel que sembla, patim una greu crisi de drames, dic, d'intents de drames nobles i honrats, per no dir que no n'hi ha. Els que tenim fets, tot i essent uns bons drames, no contenen prou quantitat d'intents nobles i honrats. De conseqüent, no ens serveixen. N'hem de fer de nous perquè el que necesperque ens sembla que es tracta d'una qüesbons intents nobles i honrats. No hi fa res que siguin dolents. D'això depèn la salvació del nostre teatre. Així ho diuen els tècnics, i ells, que són de l'ofici, ja saben de què va.

No entrarem pas a detallar el sentit d'aquests intents nobles i honrats als quals ens referim, perquè, francament, no en sabem res, i els tècnics, per la seva part, tampoc ho han fet. Ens limitarem a constatar el fet, perquè ens sembla que es tracta d'una qüestió important.

Tenint en compte la transcendència dels intents, es pot prescindir del fet que els drames siguin bons, perquè es pot donar el cas que tot i essent-ho, no continguin la suficient quantitat d'intents nobles i honrats, i, en aquest cas, el drama és dolent. Exemple: Shakespeare, si tornés ara, cauria del niu, perquè s'adonaria que als seus drames no hi ha res del que ha de contenir una obra moderna, encara que sigui dolenta: uns bons intents nobles i honrats.

Perquè, repetim-ho, són aquests i no pas la qualitat intrínseca de l'obra, allò que dóna qualitat i transcendència a aquella. Insistim. A Shakespeare, ¿quina finalitat el guiava? Això és l'important. ¿Es proposava, per ventura, aixecar el nivell del teatre? ¿Volia redimir els costums de la seva època? ¿Volia contribuir al progrés moral i material de la Societat? Hom sap que no. No res, per tant d'intents nobles i honrats. Afortunadament, els temps han canviat. El progrés és un fet. I a nous temps noves comèdies amb intents nobles i honrats. Si Shakespeare tornés, no tindria cap més remei que passar per l'adreçador dels intents nobles i honrats o si no plegar veles. Li permetríem que escrivís uns bons drames dolents, com més dolents millor, però amb la condició que hi hagués un bon contingut d'intents nobles i honrats. El que no li passaria fóra que els fes bons, però mancats d'intents nobles i honrats.

Heus aquí la qüestió a debatre, concretament plantejada. Ès una qüestió força complicada. Amb ella va involucrat el progrés o l'endarreriment del nostre teatre. El dilema és aquest. Uns bons intents nobles i honrats, dins d'una obra dolenta, faran progressar el nostre Teatre. Uns bons drames, sense bons intents, el faran endarrerir. ¿Què hem de fer? Doncs hem d'acceptar els intents enlairant-los com cal i prescindir, en absolut, de la bondat. Per a contribuir estendre el radi de difusió d'aquests intents, és qüestió d'organitzar força homenatges. L'homenatge aireja els intents, els dóna la importància que els pertoca i així, administrats els intents nobles i honrats d'una manera adequada, pot donar per resultat que els intents, convertits en símbols, com ho foren en el seu temps la sopera i el porró, contribueixin al millorament del nostre Teatre.

JAUME PASSARELL

Banquet a Shakespeare

Sembla que degut a l'èxit que ha tingut el jove escriptor don Guillem Shakespeare amb motiu de la estrena de la seva obra de costums barcelonines «Com més petita és la nou...», hi ha el propòsit de retre-li un homenatge que consistirà en un banquet popular.

Prometen assistir-hi entre altres, don Salvador Vilaregut, el nostre car i distingit amic, que com saben als nostres lectors és qui va recomanar al jove autor a l'Empresa de Romea, per a donar a conèixe'l.

OFICINA INTERNACIONAL DE PATENTS I MARQUES

Josep Torre de Mer Sanromà

Advocat

Balmes, 66 • Aragó, 225 • Telèfon 70873

El Premi MIRADOR

EL PARER DELS NOSTRES CRÍTICS

Hem cregut interessant demanar als crítics de la premsa barcelonina llurs opinions sobre el «Premi MIRADOR», sobretot en aquests moments en què plouen els comentaris entre el públic dels nostres teatres a l'entorn de la votació que ha de tenir lloc dissabte i diumenge vinents.

Heus aquí les respostes:

Prudenci Bertrana

Opino que no ha d'ésser gaire útil perquè els autors no n'hem de fer res del que al públic li agrada. Amés a més, crec que la votació es prestarà a tupinades... Feu constar, però, que m'admira que hi hagi qui despengui dues mil pessetes en una iniciativa destinada a encoratjar els autors teatrals i a propagar el nostre teatre.

Ambrosi Carrion

Crec que és un encert i que ha de tenir una evident eficàcia: fer interessar la gent pel teatre català. Caldria recomanar, però, a les empreses teatrals que, a ésser possible, no es representés cap obra dels autors les obres dels quals vagin al concurs...

Domènec Guansé

Trobo que està molt bé, sobretot perquè només ha de tenir lloc una sola vegada i perquè, indubtablement, excitarà la curiositat i la passió del públic, fent-lo interessar pel nostre teatre.

Guardiola Cardellach

L'opinió del crític d'*El Diluvio* no pot ésser més favorable al nostre concurs. Al teatre català — ens ha dit — li manca un estímul. Ès per això que tot el que es faci per a provocar l'interès a favor del teatre ho creu el senyor Guardiola Cardellach digne d'elogi. Creu també que és molt millor que en lloc d'encarregar un dictamen a un jurat, als crítics, és millor que sigui el públic el qui dictamini sobre la millor obra estrenada durant la temporada.

El teatre català — ha acabat dient el popular periodista — és digne del concurs de MIRADOR i de la sollicitud, esforç i simpatia de tots.

Francesc Madrid

El crític de *La Noche* sent per al teatre, i especialment per al teatre català, una veritable passió. Suscitar amb En Francesc Madrid una discussió sobre teatre català, és equivalent a remoure multitud de problemes. Reconeix que el nostre concurs ha de tenir la virtut de provocar un ambient d'interès a favor del nostre teatre. No creu, però, que tingui cap eficàcia orientadora. Sospita que pot resultar premiada una obra insignificant des del punt de vista literari.

Els temors de Francesc Madrid van més enllà encara: insinua que poden organitzar-se rodes.

Josep M.ª Planas

El crític que amb Francesc Madrid alterna en *La Noche* els judicis sobre les obres estrenades, ens ha dit:

«No tinc pas gaires esperances des d'un punt de vista, diguem-ne educatiu, però considero que el «Premi MIRADOR» és d'una enorme eficàcia en el sentit de que porta fins a l'home del carrer una alenada de crítica i d'inquietud.»

Didac Montaner

MIRADOR ha tingut una excellent idea — diu el crític del *Día Gráfico* — en organitzar un plebiscit perquè el públic digui quina és la millor obra de teatre català estrenada en la present temporada. Així es consegueix que la gent no s'aparti de la nostra escena. Per votar s'han de conèixer totes, i això és el més interessant; és un estímul perquè la gent vagi al teatre. Si la votació és nutrida, no es podrà parlar de crisi teatral. Encara que mentre autors com Pous i Pagès, Russinyol i alguns dels que entren al concurs escriguin per al teatre, l'escena catalana tindrà vida pròpia i un alt valor literari i humà.

Rodríguez Codolà

El crític de *La Vanguardia* s'ha negat a fer-nos declaracions concretes. Creu el senyor Rodríguez Codolà que la crítica ha d'estar al marge de tota mena d'afers de teatre. Tots els punts de vista són defensables.

Emili Tintorer

Evidentment, són plausibles tots els propòsits com aquest. El «Premi MIRADOR» ha de tenir, si més no, la virtut d'apassionar el públic pel teatre.

* * *

Com pot veure's, dos crítics, els senyors Bertrana i Francesc Madrid, creuen en la possibilitat de la tupinada. No volem comentar aquestes suposicions perquè es procurarà que no hi hagi roda possible. Aquest afer és de la nostra incumbència. Al costat de les paneres hi haurà la deguda vigilància i el major control possible.

L'opinió dels crítics no pot ésser més favorable al concurs de MIRADOR. Tots ens han volgut fer constar que és molt original i que pot desvetllar l'interès del públic.

Com respondrà el públic? Ès evident que no votaran tots els espectadors, però el problema més interessant que s'aclarirà tot seguit és el de l'entusiasme del públic. Votarà segurament una minoria, el sector més intelligent del públic. ¿Ès molt petita aquesta minoria? Ès indiferent? Ès abstencionista?

Qui guanyarà? No t'ho preguntis. VOTA!

ENTREACTES

L'autor de "La Glòria"

Els esgarips de «l'autor!, l'autor!», assoliren, a Novetats, proporcions de tempesta en finir «La Glòria» de Mossèn Garriga.

El públic volia conèixer-lo personalment i insistia cridant, en recordar tal volta que un altre clergue, amb motiu d'una comèdia de menys èxit («*Amor que vence al amor*»), cada dia feia un míting a l'escenari del teatre Goya. Però fou tot en va: Mossèn Garriga es negà a sortir i el públic abandonà la sala molt decebut. I deia En Canals:

— Jo, d'En Carles Capdevila, hauria sortit a saludar.

— Com a director?

— No, no, com a collaborador!

— ¿?

— Davant meu va refer-li el segon acte.

No hi ha cap dubte que el català de Mossèn Garriga deu haver estat intervingut, car aquest bon clergue és aquell que escrivia a uns amics de ciutat: «Pugeu, que vull fruir-vos...».

El bon elector vota a primera hora, o sigui durant el primer entreacte

MUSICA RUSSA

GLAZUNOF

Havem passat un temps en què la música russa ha estat de moda.

En les temporades d'òpera del nostre Liceu la música russa ha volgut prendre lloc al costat de les obres de les grans escoles alemanya i italiana; han vingut companyies d'artistes russos, que han cantat les òperes en rus, com els alemanys han interpretat Mozart, Wagner i Strauss en la seva llengua, i els italians les seves tradicionals obres en la clàssica llengua del cant.

Com que ja fa prou temps que dura no tardarà a passar aquesta moda, i de les òperes russes a penes quedarà el record. Mai més s'escriurà el nom de Rimski-Korsakof, en els cartells del Liceu, i no passarà com ara que en els resums de fi de temporada compten les representacions de les seves obres tant com les de Wagner o Verdi, ni es parlarà de «El príncep Igor», l'única òpera que va escriure Borodin i encara no és ni orquestrada ni acabada d'ell.

I aquesta expansió i glorificació del teatre musical rus — a la qual Barcelona ha contribuït en gran manera amb el seu exagerat i incomprensible entusiasme per aqueixes obres o buides o mancades — va venir precedida i preparada ja de molt temps, pel gran èxit i l'extensa voga de la música de concert russa.

Un gran nombre de compositors aficionats — marins, químics, generals, metges, etc.—, tots músics molt dolents, Balakiref, Glinka, Txaikouski, Rimski-Korsakof, amb altres que tenen alguna pàgina bona: Borodin, Mussorgski, ajudats per un editor milionari, Balaief, varen omplir les sales de concert de les seves obres, i varen enlluernar les joves imaginacions dels artistes que naixien a la música, els quals creieren veure l'aurora d'un dia prometedor de llums i de camins que els apartarien de la selva germànica, en una fantàstica aurora boreal, irreal i inexistent, de llum fàtua i promptament fonedissa. I molts d'aquests joves sense experiència ni instint d'orientació anaren a Petersburg (Debussy en fou un) a aprendre ço que els professors no sabien.

Tots aquells músics han desaparegut — els homes — del món dels vius; com a músics són a la porta del món dels morts. N'hi ha un que no l'hem posat entre aquells, perquè encara corre el món i dirigeix concerts; n'ha dirigit, ara, dos a Barcelona: Glazunof. Ès un home immensament gros; dóna la impressió que l'obesitat li interessa també el cervell. El primer programa era tot d'obres seves. Són simfonies, concerts, obertures, escrites segons les pautes clàssiques, però sense geni ni gust, i en canvi amb molta sacarina; i per fi de festa un vals llarg i vulgaríssim. Res més no hem de dir d'aquestes obres, ni hi ha necessitat de criticar-les en detall. El nom del seu autor s'ajuntarà amb els altres noms que hem escrit abans, i la música de tots ells es fondrà en l'oblit.

Però l'escola rusa ha pres, amb els compositors més joves, una volada més forta. El geni de Strawinski li dóna vida i verdor, i farà que no desaparegui del món de l'art, perquè encara que ell hagi fugit de Rússia, i pretengui ser un músic d'Occident — única pàtria de la música — no podrà curar-se mai el mal congènit del seu origen, que transpua en les millors de les seves fortes obres, i que pot ésser l'obstacle a la seva valor definitiva.

JAUME PAHISSA.

El dissabte i diumenge de Rams el públic dels tres teatres catalans adjudicarà una palma a l'autor d'una obra estrenada durant la temporada.

(c) Ministerio de Cultura 2006

CINEMA I DISCOS

ELS FILMS DE LA SETMANA

No hi ha pas dubte que Dolores del Río posseeix allò que els anglesos anomenen *sex appeal* i que jo anomenaré atracció sexual, si l'ús d'aquest adjectiu m'és permès per les persones que actuen literàriament entre els originals i els impresos. (Fins ara, totes les vegades que he volgut emprar l'adjectiu *sexual* me l'he vista canviat en *sensual*, mis-

Una escena de «Tres hores d'una vida».

teriosa metamòrfosi que cal atribuir benèvolament a una candidesa excessiva.) Encara puc dir més: tenint en compte els seus ulls i les seves ulleres i l'aire que es dóna en caminar, l'aspecte de Dolores del Río és un afrodisíac. Però això no basta (almenys per a mi) si no és portat a un refinament genial (Greta Garbo) o submergit en un bany de simpatia (Lupe Vélez). D'altra banda, si descartem l'atracció produïda en els espectadors masculins per la donia de Dolores del Río, ben poca cosa podrem lloar del d'aquesta actriu en «La ballarina de l'Opera» (Fox).

Podria ésser, tanmateix, que Dolores fos una bona actriu mal dirigida o mal collocada, en un film com aquest on això passa amb més d'un actor. ¿A qui se li acut de fer representar per Charles Farrell un paper de general governador? Farrell és un minyó

BEBE DANIELS en «La nieta del Zorro».

simpàtic, i el seu aspecte no es pot avenir amb el de cap general i molt menys amb el d'un governador que actua a les ordres d'un despotisme cruel. El tendre arrugament de front, que aquest actor juga tan bé i que sol fer estremir les noies de quinze anys, és completament malversat en aquest pobre film.

No fóra estrany, doncs, que «La ballarina de l'Opera» ens deixés decebuts, encara que no hi hagués altra causa de decepció que el mal esmerçament d'actors de què he parlat fins ara. Però l'altra causa hi és ben palesa i salta als ulls dels espectadors amatents. En aquest film, hi surt un rei; i tothom reconeix que és igual que el darrer tsar de Rússia. La identitat de Nicolau ens hi ve confirmada per la presència d'un ésser sinistrament guarnit amb una capa negra. (— Mira, mira — diu al seu marit una amable burgesa —. És En Rasputín. No en conec d'altre! —. — En Rasputín! — exclamen de tot arreu, amb la vivor i la satisfacció amb què un fa notar la presència d'un amic de la família.) Com si això no fos prou, veiem tot d'una Trotski, viu com una mustela que encara no s'ha barallat amb Stalín. I a més, el títol veritable d'aquest film és «The *red* dancer». És natural d'esperar-ne una bella lluita de classes amb un trontollament mundial que duri almenys deu dies. Doncs ens hem d'acontentar amb una petita opresió imperialista i una petita revolta provinciana, i encara a petites dosis barrejades amb dosis llargues d'una complicació dramàtica tan sabuda que no resulta gens complicada.

Una complicació dramàtica tan sabuda que no resulta gens complicada és també la que alternadament lliga i separa Bebé Daniels i James Hall en «La néta del *Zorro*» (Paramount); però, en aques cas, això no ens decep gens ni mica. Llegim el títol, coneixem Bebé; esperem, doncs, de passar bé l'estona. Si trobem, a més, William Powell fent de traïdor, la bona estona està completament assegurada. En la seva carrera cinematogràfica, Bebé Daniels ha batut el rècord d'accidents personals — més de cinquanta accidents entre commocions cerebrals i d'altres menes, trencaments de costelles i altres ossos, masegaments, esllomaments i cremades —. Sabem, doncs, que no li ve d'un cop i que el seu director no haurà de plànyer, per culpa d'ella, ni l'acrobatisme ni els *tours de force* en un film que en reclama. De fet, els hi plany tan poc que potser n'abusa, sobretot dels *tours*. Però com que aquest és també el defecte del gran Zorro Douglas, ¿qui podrà retreure'l a «La néta del *Zorro*» que al capdavall no és més que una paròdia molt divertida de la lleugera actuació de l'àrbitre de l'elegància en el salt?

En un mateix programa cinematogràfic fa un bell contrast amb la vivacitat d'aquest film l'assenyada lentitud amb què són explicades les coses en «Tres hores d'una vida» (First National). Hi he trobat antics coneguts que feia temps que no veia: John Bowers, Corinne Griffith, Hobart Bosworth. Com a actor, aquest darrer, que treu partit d'un paper ben difícil, és el millor de tots. Però en un film com aquest, que té el mèrit principal en la bella composició fotogràfica, no hi ha dubte que Corinnne, tan bella de figura i de rostre, pot ocupar-hi dignament el lloc principal. Em refereixo al lloc principal en el film; perquè el lloc principal respecte el film, ningú el pot prendre a James Flood, el director.

C. A. JORDANA

PRIMERS TERMES

Vet aquí dues paraules que me'n fan venir quatre a la memòria, de temps relativament reculats. «Aquests horribles termes!» escrivia sovint, fa uns quants anys, Ramon Rucabado, que aleshores es trobava al fort de la seva campanya contra el cinema. Així aquest digne representant de Jehovà reconeixia el primer terme com una de les armes més fortes de l'art novella. Reconeixement mal intencionat, per bé que pintoresc, com el d'aquell moralista americà que escrivia, ara fa trenta anys, a base d'un dels primers termes: «Els lascius s'hi encisaran sens dubte; però tots el que tenen la ment neta ho trobaran repulsiu.» I es tractava d'un bes, molt senzillet, de prometatge!

Els adversaris del cinema reconegueren molt abans que els productors de films les possibilitats del primer terme. Ja feia dotze anys que havia aparegut la crítica de què hem parlat suara, quan D. W. Griffith va començar a emprar correntment el primer terme en la confecció dels seus films, i així va fer un pas decisiu vers l'establiment de l'art cinematogràfic com un art independent. El primer terme va recompensar escaientment D. W. Griffith, puix que aquest li va deure en gran part l'èxit del seus primers esforços i el reconeixement ulterior del seu geni.

Val a dir que D. W. Griffith manejava molt bé el nou procediment, que és una cosa d'allò més delicada; uns quants pri-

Primer terme: La bella dorment de «L'étoile de mer»

mers termes escaients poden malmetre un film d'una manera irreparable. El mal gust s'hi presenta tan augmentat, que és impossible de desentendre-se'n.

Qui no recorda el que podríem anomenar un mal primer terme? Els rostres mal maquillats n'han donat un gros contingent. Recordo ara, del film «Moulin Rouge», el primer terme d'un xiscle de dona; i no el recordo sense una certa angúnia. La boca femenina omplia el llenç i semblava a punt d'empassar-se tots els espectadors.

Però en mans d'un bon director el pri-

Primer terme: Els jutges de Joana, a «La passion de Jeanne d'Arc»

mer terme, procediment de què no podem prescindir, esdevé una arma decisiva. Pels primers termes l'espectador més càndid entra íntimament en contacte amb la vida del film d'una manera que en la vida real no s'estila ni per als homes més llestos. Per mitjà d'ells, els rostres apropats dels actors

Primer terme d'EMIL JANNINGS a «Variété»

ens poden transmetre les sensacions més delicades? No han estat els primers termes que ens han fet sentir la grandesa i l'horror de Santa Joana?

BERNAT MONTSIA

MIRADOR organitza unes sessions de Cinema d'avantguarda. — Seran sessions dedicades al públic i especialment als lectors de MIRADOR, completant així la tasca meritòria del Barcelona Film Club, a les sessions del qual només tenen dret els socis.

La setmana que ve avançarem als nostres lectors l'organització d'una setmana de Cinema que estém preparant, en la qual es donaran a conèixer a Barcelona alguns films d'avantguarda junt amb els millors documentaris i films retrospectius.

Un aparell de viatge

Odeon

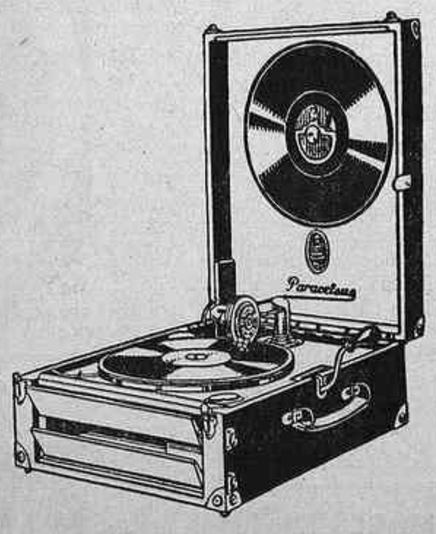

escampa l'alegria per tot arreu

DISCOS

La setmana entrant rependrem la crítica de discos comentant els que han aparegut aquest mes. El treball no és fàcil. Les cases editores no totes ens trameten els discos publicats, i les que ho fan, és parcialment. Per judicar en ple coneixement, necessitaríem sentir tots els discos editats, perquè ens interessa no sols la qualitat dels discos, sinó també l'orientació que segueixen les cases editores.

Actualment, la qualitat dels discos és molt bona. Si algun retret es pot fer a les cases editores, és més aviat el d'abandonar-se una mica als èxits fàcils. No és que pretenguem que la producció estigui orientada estrictament vers les obres de selecció. De tot hi ha d'haver i no hem d'oblidar que de públic n'hi ha de tota mena. Però precisament en aquesta classe de negocis, el marge que deixen les coses de gran públic pot compensar fàcilment el sacrifici que es faci per editar obres de més qualitat.

A Barcelena s'han editat ja molts discos dignes d'elogi. Però la producció en general no està orientada en cap sentit determinat i sembla mancada de direcció. Diríeu que les empreses registren simplement el que els cau a les mans i que no tenen cap sentit del que s'ha de produir i deixar de produir. En dir això ens referim principalment a la música simfònica, de cambra i instrumental. Sobretot aquestes dues últimes són les més abandonades. Al mateix temps que s'edita Beethoven, Wagner — demés de Puccini, Verdi, etc. — que deuen ésser els èxits grossos de públic, es podrien editar paulatinament, però amb més freqüència, i amb una bona orientació, obres de música que també compten, com són Bach, Schumann, Strawinski, Debussy, Honneger, Satie, aixi com autors interessants de casa nostra, tals com el mestre Pahissa.

I això que diem referint-nos a la música simfònica instrumental i «da camera», es pot dir també dels altres discos. Fa l'efecte com si els editors no sentissin cap interès pel fonògraf i que venguin discos com podrien vendre peces de roba. Sembla que no sentin interès per les coses poc conegudes i que no puguin tenir un èxit immediat. Pregunteu a un veritable aficionat a la música mecànica quins discos té i quins prefereix. Us dirà noms desconeguts. Discos que s'ha fet venir de França, d'Alemanya, d'Anglaterra o d'Amèrica. Primer perquè l'enregistrament fins fa poc era millor en aquests països; ara, gràcies els esforços de les cases editores, s'ha millorat molt en aquest aspecte. I després perquè així tenen una sèrie d'obres molt interessants que aquí no s'editen, potser perquè els editors creuen que no es vendrien. Però, encara que sigui per a aquest nombre limitat de persones que senten una curiositat illimitada per les coses noves i que si no donen molts diners a guanyar poden donar prestigi a una firma, és convenient que s'editi alguna cosa que surti del vulgar. Josep M.ª Planas ens parlava, en un dels números passats, de cançons exòtiques que tenen un valor documental formidable. Aquí no es coneixen ni tan sols els cants negres que tenen un gran èxit a tot el món. Vaugh de Leath, Sophia Tucker, Robenson o Al Johnson, són aquí noms que es coneixen només de referències. Ja és curiós que hàgim sentit Wiener i Doucet en concert abans que en disc. El Gramòfon té un gran valor des del punt de vista de difusió de la música de tots els països arreu del món, i creiem un desencert que en aquest aspecte, com desgraciadament en tants altres, visquem apartats dels altres països.

Les cases editores, que corresponen quasi totes a altres cases estrangeres, no creiem que tinguessin una gran dificultat a fer-nos conèixer coses noves. Però si no es poden editar seria almenys convenient que es venguessin com a objectes d'importació. I això ho diem ja per les cases que venen al detall.

L'afició al fonògraf aquí tot just comença i no cal desesperar. Però hem cregut útil fer aquestes remarques pel valor que puguin tenir. Tant les cases editores com els venedors al detall haurien de sentir una mica més d'entusiasme pel negoci a què es dediquen. Les cases editores, orientant la producció i preocupant-se de no impressionar tan sols pel guany material, sinó també per a contribuir a la cultura del poble, més essent destinat el fonògraf a ésser un objecte eminentment popular. I les cases de vendes al detall orientant els seus clients i provant de tenir una selecció de discos important.

A aquestes remarques encara en podríem afegir una altra: la mala distribució d'obres en el catàleg. Així és que en la nostra crítica no seguirem els conceptes en què estan catalogats els discos per les cases editores. Seguint l'iniciat en números passats, dividirem la crítica en *Música simfònica, Música «da camera» i solis instrumentals, Música vocal Música lleugera,* (sarsueles, fantasies, etc.), *Jazz i ballables, Cants regionals i estrangers, i Declamació.* Creiem que és la classificació més clara que se'n pot fer i per això l'havem adoptada.

HUMBERT MARTI

JAUME I, 11

Chaplin mal imitador d'ell mateix

La glòria té els seus desenganys.

Fa poc, en una festa donada en honor de Jack Dempsey i d'Estelle Taylor, hi havia entre els assistents una dama ja d'edat, àvia de la senyora de la casa.

Quan els invitats es van retirar, la bona dama va estrènyer afectuosament la mà de Dempsey i li digué:

— Estic veritablement desconsolada. Però li agrairia que em repetís el seu nom. Per més esforços que faig, no puc recordar-lo.

I encara és més curiós el cas succeït a Chaplin i explicat per ell mateix a un periodista que acaba de publicar un estudi sobre aquest artista a la *Revue Hebdomadaire*.

Trobant-se a San Francisco de Califòrnia, Chaplin va veure anunciat un concurs organitzat per una casa de cinematografia en el qual s'oferia un valuós premi al que fes la millor imitació del popular actor.

Mig en broma, mig seriosament, se li va ocórrer la idea de presentar-s'hi d'incògnit, decidit a veure el que passava.

— Vaig fer el que vaig poder — conta Chaplin —, però no vaig poder endur-me'n ni el premi de consolació. I això que el que va obtenir el primer premi era senzillament innoble.

I afegeix contristat:

— Si és així com em veu la gent...

La modèstia de Lord Allenby

Lord Allenby, conqueridor de Jerusalem durant la guerra gran, va visitar Hollywood recentment. I a Hollywood diuen que va quedar meravellat de la senzillesa dels artistes cinematogràfics.

—Ah, quina gent més senzilla!—diuen que deia Lord Allenby—. Aquests cèlebres Gilberts i aquestes famoses Garbos i Torres s'han pres la molèstia d'ésser amables amb mi, pobre de mi... Obliden llur importància per a tractar-nos, la gent ordinària, com si fóssim llurs iguals.

A base d'això, els artistes americans, que potser són més innocents del que es pensen, han fet grans elogis de la modèstia de Lord Allenby.

(c) Ministerio de Cultura 2006

DE LES ARTS

EXPOSICIONS ARTÍSTIQUES

JOSEP VILADOMAT

En la sala gran de can Parés, aquest escultor exposa una dotzena d'obres de diferentes èpoques. Heus aquí un altre «evolucionista» que en fer-se gran ha demostrat plenament les esperances atorgades, per esperits intelligents, a les primeres obres dels artistes que un temps formaren el «Saló dels Evolucionistes».

Evidentment, els fruits que ha donat aquest Saló avui dia ja són madurs o d'una saborositat suculenta. Potser, pot oferirnos, encara, alguna pell que verdegi, però, a ben segur, que no en trobareu cap d'arrugada.

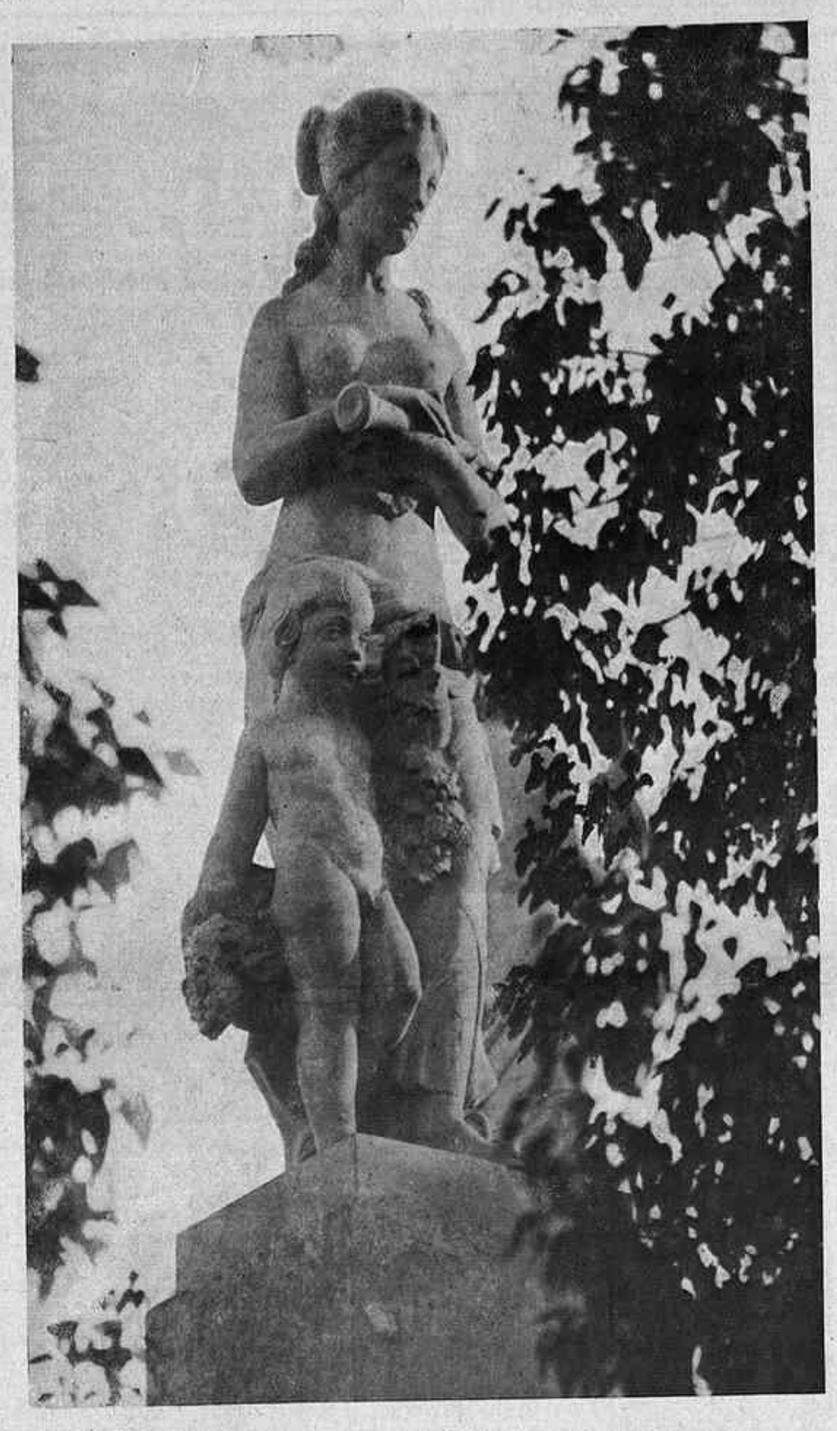

Josep Viladomat: Escultura de la plaça de Catalunya

En el complicat polinomi estètic actual, aquests «evolucionistes» representen un dels monomis que podríem anomenar «tradicional». Però el seu tradicionalisme no és per manca d'INQUIETUD, sinó perquè «ja en tornen». Tornen d'aquells «genials» temps cubistes, tornen del cinquè pis del Liceu on defensaren a gran crits i avalots la primera exhibició de *Parade* del genial Picasso, en mig de la indiferència aristocràtica del refinadíssim públic de planta baixa. Ara que, aquesta posició del «ja en tornem», pot tenir el perill — si l'esperit no vigila —, d'un còmode estancament. Es natural, doncs, aquesta actitud de reacció, emprada actualment per gairebé tots els antics «evolucionistes». Tant de bo els avantguardistes d'última hora donin un resultat semblant. Temo, però, que malauradament no serà així. Ho dic, pensant amb la darrera manifestació avantguardista exposada en la inaugural de temporada de la Sala Dalmau, fora de Dalí, Barradas i potser algun fragment d'alguna altra tela, tota la, diguemne, «inquietud» restant me la barrotaria, tot seguit, per un pam quadrat del darrer quadro «putrefacte» que hagi pintat En Russinyol.

En canvi, agafeu qualsevol de les coses que feien aquests «evolucionistes» en l'època de llur avantguardisme, com per exemple l'auto-retrat del pintor Joan Serra, exposat en la passada subhasta de can Parés, o bé l'exhaurit cubisme de Joan Cortès, i encara, avui, dóna bo de veure.

En el cas concret de l'escultor Josep Viladomat, la rauxa innovadora no va excellir amb la mateixa virulència que els seus companys. El procès de la seva formació estètica ha estat gradual, orientat cap a un perfeccionament d'una visió determinada, sense gaires transcendentalismes a explorar.

Viladomat és l'hereu més directe de la nostra escultura vuitcentista. Gràcies a ell, la tradició continua. Continua renovada per un altre temperament de la mateixa modalitat, situat en el temps d'ara.

La seva posició és, per això mateix, compromesa. Al voltant de les obres de Viladomat poden aparèixer els espectres de Campeny, Aleu, Venanci Vallmitjana i el més llunyà Bonifaç, i en aquest espectacle esotèric, s'acostuma a conversar amb els espectres, els quals, evidentment, posseeixen la *veritat eterna*, i no totes les escultures de l'exposició estan en condicions de poder-hi dialogar. Això vol dir que la producció de Viladomat és desigual. Aquesta desigualtat no és pas per manca de facultats, sinó, més aviat, per manca de control en la seva dotada «facilitat».

Viladomat és jove i ja ha fet un llarg camí. La seva obra esdevé cada dia més afinada, i n'esperem encara una major superació.

De les obres plasmades en èpoques anteriors, cal remarcar: *Maternitat* (exhibida i premiada en l'última Exposició de Primavera organitzada per l'Ajuntament l'any 1923); *Sant Francesc* (del monument erigit a Montserrat); *Il Contino* (del projecte de monument a Fortuny, i *Cap de noia* (bronze). Entre les d'última hora: *Nu femení* i *Gitanet* (bronzes).

Reproduïm l'única escultura de Viladomat a la plaça de Catalunya, perquè, ultra estar emplaçada en un lloc poc visible, és de les poques escultures d'aquesta plaça que fa bo de contemplar.

ENRIC GALWEY

Entre els mestres de la vella generació vivent, Galwey es fa estimar per la seva clara percepció del paisatge. En l'actual exposició de La Pinacoteca, aquest venerable artista continua, sense decaure, el seu valuós mestratge, injectant-li, a més a més, saba nova. I aquest fet no és pas gaire corrent entre els seus companys de promoció, alguns dels quals continuen pintant amb una inèrcia aclaparadora.

Enric Galwey copsa el món fenomènic sense gaires complicacions esteticistes, desenvolupant l'aprenentatge adquirit al costat del vell Vayreda vers un objectivisme agradable i líric. No es tracta d'un lirisme de la forma, tan ponderat i perseguit per les noves generacions, sinó d'aquell lirisme, tal volta inconscient, dels nostres pintors vuitcentistes, el qual traspua en cada pinzellada sense ostentació de cap mena.

Esmentar totes les teles de provada qualitat seria copiar bona part del catàleg. Les que deixaria d'assenyalar, però, estan molt per sota de la producció normal a què ens té acostumats aquest artista; em refereixo, especialment, a algunes petites notes.

L'àvia del bosc d'alsines i *Dematí d'Octubre* són dos contrallums encertats. *Muntanyes de Tagamanent* és una de les poques teles que podria agermanar-se amb altres d'època anterior. I també cal esmentar *Muntanyes de Berti, Una tarda de Juny, El Canigó, El Bach, casa de D. Sebastià Bosch* i *La mort del dia*.

FRANCESC GIMENO

Joan Merli ens presenta a la seva sala de les Galeries Laietanes, un recull de pintures d'aquest disortat artista.

Cal esperar encara més temps per aquiratar justament la bona pintura de Gimeno? En les pàgines de *Gaseta de les Arts*, núm. 4, vaig apuntar la importància de l'apologia en la valoració de les obres d'art. Una bona part de l'apreciació actual per l'obra dels Martí i Alsina, Joaquim Vayreda, Mercadé i Simó Gómez, és deguda a les exposicions de llurs obres, organitzades per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona d'altres temps, amb les corresponents biografies dels pintors, encomanades als meus distingits amics Rafael Benet, Feliu Elies i Joaquim Folch i Torres. Havent-se, malauradament, interromput aquesta tasca orientadora, ens queda sols el recurs de trucar a les portes de les empreses editorials.

Seria, per tant, d'una oportunitat benafectora, l'aparició de la collecció promesa per *La Nova Revista* d'*Els Artistes Catalans* en la qual, goso a demanar a l'amic Josep M.ª Junoy, que reservi un dels primers llocs per l'humil Francesc Gimeno.

El cas Gimeno és el del pintor dotat, que malgrat exteriors influències acaba per afirmar la seva personalitat. En alguns fragments, potser recordareu En Mir, en altres — com les dues *Natures mortes* — matisos de moderna pintura castellana, però per sobre de tot, hi ha el temperament. El vertader temperament de pintor, al marge de tots els estils i de tot conceptualisme.

De les catorze teles exposades, cediré la preferència a *La nena del gat, Mallorca, Costa brava, Les vaques* i els *Paisatges* números 2 i 3 del catàleg.

MÀRIUS GIFREDA

ANÈCDOTES

Un guardià de la moral

L'escultor Josep Viladomat ha rebut la carta següent, la qual ens ha tramès, i nosaltres l'oferim intacta als nostres lectors.

Diu així:

«Sr. Don Viladomat.

»Esposicion del Salon Pares.

»Muy Sr. mio: Salvo un punto censurable merece placemes la Esposicion Vildomat y mucho me alegraré tenga exito, y conceptuo prestar un servicio haciendo notar el punto censurable en obsequio á la moral y al buen arte ultrajados. Me refiero á la escultura del hombre completamente desnudo y lo, peor presentando las partes sexuales de hechura grosera que causan escandalo y asco.

»Debe notarse que aun los mas indulgentes en materia de moral en el arte no admiten el poner visibles las partes sexuales del hombre ni en la pintura ni en la escultura. El Salon Pares tiene la entrada libre y se introducen en el jovenes y niñas.

»!Ay del que escandalizare á la inocencia dijo el Señor, mas le valiera no haber nacido!

»Tengase presente que la moral y la decencia son sagradas y sobre ellas no debe prevalecer ninguna consideracion artistica economica ni de otro género.

»Complaciendome en creer se hara aprecio de lo espresado queda de Vd. S. S.

»*Un padre de familia*

Barcelona 12 Marzo 1929.»

Les trifulgues d'En Llorens i Artigas

Una vegada Llorens i Artigas anava per París i va trobar-se amb el seu amic el pintor Dufy.

— On anirem?... On ens podem ficar?... Fiquem-nos en aquest cabaret espanyol.

En Llorens i Artigas anava a dir que no quan ja s'hi trobava dintre.

Una mossa amb faldilla de farbalans se les emprenia amb el flamenc que era un gust. L'amo de l'establiment, servicial, en saber que Llorens i Artigas era de Pireneus avall, volia presentar-li la ballarina de totes passades.

En Llorens i Artigas no tenia ganes d'entrar-hi en relació. Però de sobte se la va trobar al davant. Va arrufar el nas.

— ¡*Qué alegría*! ¡*Somos compatriotas*! — deia la xicota.

Llorens i Artigas s'hi va fixar bé i li digué:

— *Con el acento que tienes, si no lo dices tú, nadie dirá que eres española.*

— De Torregrosa mateix — féu la noia, tota contenta.

Torna a venir l'amo de l'establiment. Llorens i Artigas per acabar-ho d'embolicar, li fa:

— Veu? No ho som ben bé de compatriotes. Jo sóc basc.

— Ah! Basc! — fa l'amo del dancing. Jo conec l'idioma. El parleu?

— Oh! Només sé el *Guernikako Arbola*.

— Això rai. Aquests xicots el saben tocar. Vinga, nois.

I els músics engegaren el *Guernikako*. L'amo de l'establiment el cantava a plé pulmó, i Llorens i Artigas, que no en sabia ni un mot, badava la boca, i l'obria i la tancava com aquell qui canta, tot escorregut, desitjós de fondre's, maleint el seu amic Dufy que l'havia dut a posar-lo en aquests compromisos.

GRAN ESDEVENIMENT

Any 1440. Cristòfol Colom descobreix el dit gros del peu. (*Life.*)

N. DE LA R. — Segons l'Ulloa, aquesta escena tingué lloc en un poble de la costa catalana.

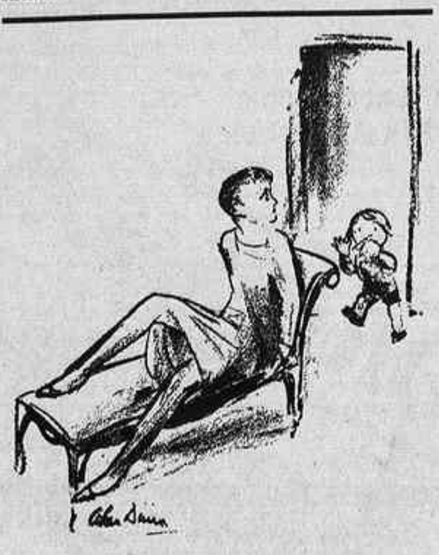

— Corre, mare, filma'm, que em surt sang del nas.

Ell. — Una salsitxa això? No em faci riure.

Ella. — Vaja, encara sort que li faci gràcia. Els altres es posen furiosos.

(*Buen Humor.*)

— Oh! si estigués casat, amb quin gust em divorciaria!

(*Le Rire.*)

La víctima de la bola de neu. — Vaig a avisar sa mare.

La senyora. — Més valdrà que ho digueu a son pare.

La víctima. — Ès que son pare sóc jo.

(*Life.*)

Delinqüència infantil.

(*Judge.*)

El Matí. — Pare, ara ja em podríeu donar la clau.

El Correo Catalán.. — Déu del Cel! Quin pocavergonya de fill m'ha sortit: normista, liturgista i sobrerealista... i ara em demana la clau!

Feu fer els vostres gravats en la

UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

(c) Ministerio de Cultura 2006

STUDEBAKER

STEVENSON, ROMAGOSA I C.ª — València, 295

MAQUINES DE CALCULAR
MULTICOPISTES
PREMSES

ACCESSORIS
PER A MÀQUINES
D'ESCRIURE

ORBIS, S. A.

Casa central:
Claris, 5
BARCELONA (Telèf. 19763)

LA MÀQUINA PREDILECTA
I
INSUBSTITUÏBLE

Representants esclusius per Espanya, Portugal i el Marroc

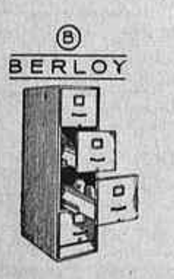

ORGANITZACIÓ
COMPLETA I MODERNA
D'OFICINES

EL MOBLE D'ACER
ELEGANT
I
ETERN

PERSONAL COMPETENT I ESPECIALITZAT

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perque combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptades pels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides pels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a **UNA pesseta la capsa** en les principals farmacies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica de Laboratori SOKATARG
Carrer del Ter, 16 - BARCELONA - Telèfon 507 1

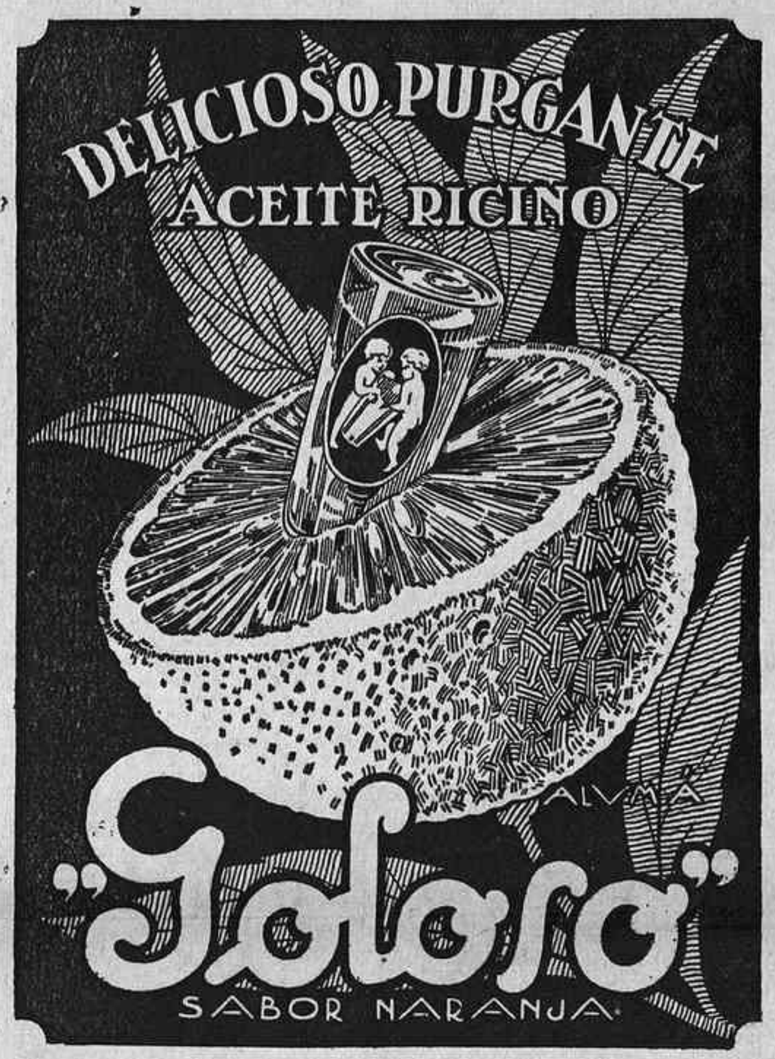

Altes, baixes i traspassos de contribució

Totes les diligències i conflictes amb Hisenda Diputació i Ajuntaments

AFISA

Director

CARLES OSSORIO

Laietana, 18, pral., B

Aviat podreu comprar

"BABY-LAX"

El millor
Laxant-Purgant

MOBILIARI EN GENERAL

ESPECIALITAT EN EL DE DESPATX

Instal·lacions completes d'Establiments, Despatxos i Habitacions

PRESSUPOSTOS I PROJECTES A SOL·LICITUD

Exposició i venda
Corts Catalanes, 532. Telèfon 34342

Reparació d'automòbils i motos

VICENS LLORCA

GIRONA, 159 : Telèfon 73233

Representant per a Espanya de la Casa B S A
(peces de recanvi i accessoris)

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'**Albuminúria, Litiàsis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals
FORTUNY, S. A.
CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

Subscriviu-vos a **MIRADOR**
SETMANARI CATALA
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En .....
que viu a .....
carrer ..... *n.º* ..... *se subscriu a* **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*
..... *de* ..... *de 19*.....
Signatura

Subscriviu-vos a la

GASETA DE LES ARTS

DIRECTOR: Màrius Xifreda
ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres — *ART MODERN: Rafael Benet*

Redacció i Administració: VIA LAIETANA, 37 — BARCELONA

Descobriment interessantíssim

útil al posseïdor d'un flascó de la cèlebre fricció

AIGUA DE LA VERGE DE MONTSERRAT

puix acaba d'ésser reconeguda per les principals eminències mèdiques com l'única fricció eficaç (sobretot després del bany o la dutxa) contra els efectes dels canvis bruscos de temperatura i assegura la resistència contra la invasió de l'enutjosa

GRIP

IMP. LA NEOTIPIA
Rda. CATALUNYA, 110 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006